

Opinnäytetyö (AMK)

Myyntityön koulutus

NMYYNS14

2017

Aino Lindroos

PROJEKTIN OHJAUS TURUN AMMATTIKORKEAKOULUN PROJEKTIPAJAKONSEPTISSA

– Opas opiskelijaopettajien ohjaustyön tueksi

Aino Lindroos

PROJEKTIN OHJAUS TURUN AMMATTIKORKEAKOULUN PROJEKTIPAJAKONSEPTISSA

- Opas opiskelijaopettajien ohjaustyön tueksi

Tämän opinnäytetyön tavoitteena on tutkia Turun ammattikorkeakoulun projektipajakonseptia uuden osa-alueen, opiskelijaopettajien, kautta. Opiskelijaopettajien opintojakso järjestettiin ensimmäisen kerran syksyllä 2016 ja tässä työssä perehdytään opiskelijaopettajan näkökulmaan projektipajakonseptista.

Opinnäytetyön teoriaosuus koostuu projektipajakonseptin ja innovaatiopedagogiikan lisäksi työelämätaitojen kirjallisuudesta. Empiirinen aineisto perustuu opiskelijaopettajien haastatteluihin ja heidän esille nostamiin opintojakson aikana oppimiinsa ominaisuuksiin ja taitoihin.

Opinnäytetyön tutkimus on järjestetty teemahaastatteluina viidelle opiskelijaopettajalle, jotka toimivat ensimmäisinä opiskelijaopettajina pilottikokeilussa syksyllä 2016. Teemahaastatteluissa on perehdytty ensimmäiseksi projektipajakonseptin ja opiskelijaopettajan roolin antamiin taitoihin ja ominaisuuksiin. Toisena perehdytään, miten opintojakso kehittää työelämävalmiuksia ja kolmantena tarkastellaan koko opiskelijaopettajien opintojakson kehitystarpeita. Tutkimuksessa käy ilmi, että projektipajakonsepti on opiskelijoille hyvä tapa saada työelämävalmiuksia, kuten yhteistyö- ja ohjaustaitoja sekä konkreettista opetusta johtamisesta jo opiskelujen aikana.

Tutkimuksen mukaan ensimmäinen pilottikokeilu on järjestetty hyvin Turun ammattikorkeakoulun puolesta ja lisätukea työhön ei ole tarvittu työnohjauksien ja pienryhmien ansiosta. Tutkimus osoittaa myös, että opiskelijaopettajan roolissa toimiminen kehittää työelämä- ja johtamistaitoja sekä vuorovaikutustaitoja jo koulutuksen aikana, mikä vastaa innovaatiopedagogiikan tavoitteisiin. Tämän tuloksen myötä opiskelijaopettajien työtä kannattaa jatkaa samaan malliin, mutta sen eteenpäin kehittämistä on mietittävä tarkasti, esimerkiksi opettajan roolin tärkeyden kannalta.

Tämän tutkimuksen perusteella on koottu opas tuleville opiskelijaopettajille tukemaan heidän ohjaustyötään. Oppaan kirjoittamiseen on käytetty tämän opinnäytetyön teoriaa, haastatteluista sekä opiskelijaopettajien kirjoittamia henkilökohtaisia raportteja. Opas löytyy opinnäytetyön liitteestä ja sitä voi käyttää tulevaisuudessa hyödyksi projektipajakonseptissa.

ASIASANAT:

Innovaatiopedagogiikka, projektipaja, projektin ohjaus, työelämätaidot.

BACHELOR'S THESIS | ABSTRACT

TURKU UNIVERSITY OF APPLIED SCIENCES

Professional Sales

2017 | 35

Timo Holopainen

Aino Lindroos

PROJECT GUIDANCE IN PROJECT HATCHERIES OF TURKU UNIVERSITY OF APPLIED SCIENCES

- A guide to support Student teachers guidance

Project Hatcheries have been organized in Turku University of Applied Sciences since 2008. In the autumn of 2016 new position of student teachers was introduced. In this thesis the role of student teachers was researched and manual to guide their work was produced.

The theory part of this thesis consist of literature review of project hatchery concept and innovation pedagogy in Turku University of Applied Sciences. In the empirical part, a research of student teachers expertise and attributes is carried out.

The research of this thesis is carried out as a theme interview of five student teacher, which were the first student teachers. In theme interview the first question was about skills and attributes what project hatchery has offered to them. Second question was about working life skills and how student teacher can develop his/her own skills during student teachers study module. Third question was about development of Student teachers study module. The research come out that the project hatchery and student teacher experience gives working life readiness to students. These study modules are good way to give cooperation, interaction and multidisciplinary working skills to students. These skills are also targets of innovation pedagogy.

The research reveals that the first student teachers study module is organized well by Turku University of Applied Sciences and student teachers had not need more support to their work. The research also prove that the role of student teacher gives working life and leadership skills to students for working life. This is according to innovation pedagogy and it is recommended to continue in same way. Modifications to the module need to be considered carefully. And it is recommended that teachers are always part of the module.

On grounds of this thesis a guide for next student teachers is made. The guide is based on this thesis, student teachers personal reports and interviews. It can be found as an attachments of this thesis and it can be used for future student teachers.

KEYWORDS:

Innovation pedagogy, project hatchery, project guidance, working life skills, work skills.

SISÄLTÖ

1 JOHDANTO	6
2 PROJEKTIPAJA TURUN AMMATTIKORKEAKOULUSSA	8
2.1 Innovaatiopedagogiikka projektipajojen taustalla	8
2.2 Projektipajakonsepti	9
2.3 Projektipajojen ohjaus	10
3 PROJEKTIPAJAKONSEPTI TYÖELÄMÄTAITOJEN KEHITTÄJÄNÄ	14
3.1 Projektipajakonseptilla tuetaan T-mallien kehittymistä	14
3.2 Projektipajakonseptista yhteistyö- ja vuorovaikutustaitoja	16
3.3 Työyhteisön ohjaaminen projektipajakonseptissa	19
3.4 Tuki ja turva työhön projektipajakonseptin ohjauksessa	20
4 TUTKIMUS OPISKELIJAOPETTAJAN ROOLISTA	22
4.1 Kokemuksia Projektipaja- ja Ryhmänohjaaja-opintojaksoilta	23
4.2 Hyviä ohjaustapoja Opiskelijaopettaja -opintojaksosta	24
4.3 Valmiuksia työelämään opiskelijaopettajan tehtävistä	26
4.4 Haasteet ja tuki Opiskelijaopettaja -opintojakson aikana	26
4.5 Muita opiskelijaopettajien esille nostamia asioita	29
4.6 Yhteenveto haastatteluista	30
5 YHTEENVETO	32
5.1 Tutkimuksen luotettavuus	32
5.2 Tutkimuksen vaikuttavuus	33
5.3 Jatkoimenpiteet	34
5.4 Reflektio	34
LÄHTEET	36

LIITTEET

- Liite 1. Kutsu haastatteluun
- Liite 2. Ohjeita opiskelijaopettajien loppuraporttiin
- Liite 3. Haastattelukysymykset
- Liite 4. Opas opiskelijaopettajien ohjaustyön tueksi

KUVAT

Kuva 1. Projektipajojen aiempi ohjausmalli	11
Kuva 2. Projektipajojen uusi ohjausmenetelmä.	12
Kuva 3. Moniosaava T-malli	15
Kuva 4. Osaamisen T-malli	16
Kuva 5. Luottamus ja arvostus	18

1 JOHDANTO

Tämän työn tarkoituksena on kuvata Turun ammattikorkeakoulun Tekniikka, ympäristö ja talous -tulosalueella kehitettyä projektipajakonseptia. Opinnäytetyön toimeksiantajan on Turun ammattikorkeakoulu Oy. Työssä esitellään Turun ammattikorkeakoulun projektipajakonsepti innovaatiopedagogiikan mukaisena opetusmenetelmänä, joka on hyvä konkreettinen esimerkki Turun ammattikorkeakoulun pedagogisesta strategiasta, innovaatiopedagogiikasta.

Projektipajakonseptia on käytetty Turun ammattikorkeakoulun Tekniikka-, ympäristö- ja talous -tulosalueella vuodesta 2008, ja sitä uudistetaan jatkuvasti. Nyt uusimpana osa-alueena projektipajakonseptissa ovat opiskelijaopettajat, jotka otettiin mukaan syksyllä 2016. Opiskelijaopettaja ei tarkoita opettajaksi valmistuvaa opiskelijaa, vaan opiskelijaa, joka on ikään kuin korvannut opettajan ja hoitaa tämän ohjaustehtäviä projektipajakonseptissa. Opinnäytetyön aihe on uusi eikä opiskelijaopettajien työtä tai sen antamia valmiuksia opiskelijoille ole aiemmin tutkittu. Tämän opinnäytetyön tarkoituksena on perehtyä tähän uuteen osa-alueeseen tarkemmin ja selvittää innovaatiopedagogiikan vaikuttavuutta opiskelijoiden kokemana. Opinnäytetyön tavoitteena on kirjoittaa opas tuleville opiskelijaopettajille aiempiin kokemuksiin perustuen. Tällä tavoin opiskelijaopettajille saadaan tulevaisuutta varten ohjeita ja käsitys opiskelijaopettajan roolista jo ennen opintojakson alkua.

Tämän opinnäytetyön teoria koostuu Turun ammattikorkeakoulun projektipajakonseptista ja projektipajojen ohjauksesta sekä innovaatiopedagogiikasta. Teoriaosuutta tuetaan työelämävalmiuksia käsittelevällä kirjallisuudella. Työelämätaidot-teoriaosuuteen on valittu ne työelämätaitoihin liittyvät asiat, jotka nousivat esille opiskelijaopettajien haastatteluista.

Opiskelijaopettajina on tähän mennessä toiminut kuusi opiskelijaa ja heitä on ohjannut kaksi opettajaa syksyn 2016 aikana. Opinnäytetyön tutkimusosassa on haastateltu syksyn 2016 aikana toimineita opiskelijaopettajia. Haastattelujen lisäksi tutkimusaineistona on käytetty kuuden opiskelijaopettajan loppuraportteja, jotka on kirjoitettu heti syksyn opintojakson jälkeen. Raportteihin on tutustuttu ensin ja sen jälkeen muodostettiin haastattelukysymykset, joilla haetaan lisätietoa opiskelijaopettajien kokemuksista projektipa-

japolun aikana ja opiskelijaopettajana. Tutkimuksessa perehdytään myös, mihin opiskelijaopettajat ovat tarvinneet apua ja miten he kokevat projektipajapolun ja opiskelijaopettajan roolin valmistavan heitä työelämään.

Haastattelujen ja raporttien perusteella on koottu opas, joka auttaa tulevia opiskelijaopettajia projektipajojen ohjauksessa. Oppaassa on kerrottu projektipajojen ohjaukseen liittyvistä käytännön asioista ja hyvistä ohjaustavoista. Oppaaseen on myös koottu aiemmin opiskelijaopettajina toimineiden opiskelijoiden vinkit tuleville opiskelijaopettajille. Opas esitetään liitteessä 4 ja sitä voidaan tulevaisuudessa käyttää opinnäytetyöstä irrallaan.

2 PROJEKTIPAJA TURUN AMMATTIKORKEAKOULUSSA

Turun ammattikorkeakoulu Oy koostuu 10 000 eri alan osaajista, niin opiskelijoista kuin opettajista. Turun ammattikorkeakoulu toimii Varsinais-Suomen alueella ja sen tavoitteena on tuottaa huippuosaavia ammattilaisia työelämään ja sitä kautta parantaa Varsinais-Suomen työelämää, hyvinvointia ja kilpailukykyä. (Turun ammattikorkeakoulu 2017.)

Projektipajakonseptia käytetään Turun ammattikorkeakoulun Tekniikka-, ympäristö- ja talous -tulosalueella. Projektipaja on osa ammattikorkeakoulujen lakisääteistä tutkimus-, kehitys- ja innovaatiotoimintaa, ja sen tarkoituksena on luoda vuorovaikutus- ja yhteistyötaitoja sekä ongelmanratkaisukykyä opiskelijoille. Tavoitteena on uudenlaisen ajattelutavan luominen ennemmin kuin menetelmäorientaatioon keskittyminen. (Räsänen & Lyytinen 2012, 40.)

2.1 Innovaatiopedagogiikka projektipajojen taustalla

Kansallisessa innovaatiostrategiassa (2008) on yhtenä toimenpidekokonaisuutena kehittää Suomeen laaja innovatiivisuuteen kannustava oppimisympäristö siten, että opetuksen ytimessä tulee olla vuorovaikutustaidot, kansainvälisyys, yrittäjäjyys, luovuus ja innovatiivisuus. Parhaat innovaatiot syntyvät, kun erilaisen taustan omaavat henkilöt työskentelevät saman ongelman parissa jakaen osaamista, tietoa, näkökulmia ja lähestymistapoja muille. (Kansallinen innovaatiostrategia 2008, 9,19.)

Innovaatiopedagogiikka on kehitetty Turun ammattikorkeakoulussa ja sen lähtökohtana on antaa innovatiivinen ammattitaito kaikille. Innovaatiopedagogiikka on oppimisote, jonka tarkoituksena on määritellä, miten tietoa voidaan omaksua, käyttää ja tuottaa siten, että syntyy uusia innovaatioita (Turun ammattikorkeakoulu 2017). Turun ammattikorkeakoulun tarkoituksena on vastata jatkuvasti muuttuviin työelämävaatimuksiin tarjoamalla innovatiivisia opetusmenetelmiä. Ammattikorkeakoulun innovatiiviset opetus- ja oppimismenetelmät, ympäröivä työelämä sekä innovaatiot liittyen esimerkiksi tuotteisiin tai palveluihin ovat keskeisiä elementtejä innovaatiopedagogiikalle. Nämä elementit muodostavat kehän, jolla pystytään jatkuvasti parantamaan toimintaa, kun ne toimivat vuorovai-

kutuksessa keskenään. Keskeisenä tavoitteena jatkuvan parantamisen kehässä on ammattikorkeakouluopiskelijan vastuullinen ammattitaito kannustaen uuden oppimiseen ja luomiseen, mikä varmistaa innovaatiot myös työelämässä. (Kairisto-Mertanen ym. 2009, 10.) Nykyajan työelämässä vaaditaan usein muutakin kuin koulutusohjelman sisältämä ammattikohtainen osaaminen ja siksi jokaisen ammattiin valmistuvan opiskelijan on hyvä hallita myös tiedot, taidot ja asenteet uuden tuottamiseen tai vanhan tiedon soveltamiseen. Innovaatiopedagogiikka kannustaa yksilöosaamisen lisäksi myös yhteisö- ja verkosto-osaamiseen, koska työelämässä vuorovaikutustaidot ovat entistä tärkeämpiä. Yksilötoiminnalla harvemmin pystyy päihittämään ryhmän vahvuutta. (Kairisto-Mertanen 2012.)

Oivallus-raportissa (Elinkeinoelämän Keskusliitto 2011) on nostettu koulutuksen läpileikkaavaksi teemaksi luovuuden edistäminen. Vaikka luovuutta halutaan edistää, se ei kuitenkaan tarkoita kaaosta, vaan luovuudella tarkoitetaan enemmän kykyä nähdä erilaisia ratkaisutapoja, ennakkoluulotonta ajattelutapaa sekä ongelmanratkaisukykyä. Koulutuksessa pitäisi myös tietojen lisäksi panostaa taitoihin, yhdessä tekemiseen sekä erilaisiin oppimismenetelmiin. Työelämään valmistaa parhaiten se, että jo koulutuksen aikana opitaan hyväksymään virheitä sekä toimimaan muiden ihmisten kanssa ja erilaisissa ympäristöissä. (EK 2011, 3, 14.)

2.2 Projektipajakonsepti

Projektipajakonsepti on aloitettu Turun ammattikorkeakoulussa vuonna 2008 ja se on osa ammattikorkeakoulun innovatiivisia oppimis- ja opetusmenetelmiä. Projektipajakonseptissa on tärkeää opiskelijan innovaatiovalmiuksien kehittyminen. Sen tarkoituksena on opettaa opiskelijoille nykyaikaista projektimaista työntekoa ja tuoda opetusta lähemmäksi työelämän arkitodellisuutta. Projektipajakonseptissa työn tekeminen ja projektiluontoisen työn oppiminen on asetettu tärkeämpään rooliin kuin sisällöllisen tuotoksen aikaansaaminen. (Lyytinen 2009, 35.) Projektipajakonseptissa käytetään innovaatiopedagogiikkaa monialaisissa ryhmissä. Opiskelijoiden vuorovaikutustaidot ovat suuressa roolissa, kun projektia tehdään isossa ryhmässä verkostoituen muihin opiskelijoihin, toimeksiantajiin, vanhempiin opiskelijoihin ja opettajiin. Projektitoimeksiantojen toteutus vaatii usein innovatiivisuutta, joka syntyy opiskelijoiden jakaessa tietojaan, taitojaan ja mielipiteitään. Kiteytetysti projektipajan oppimistavoitteina on, että opiskelija

- harjaantuu yhteistoiminnalliseen oppimiseen ja työhön

- kehittää itsenäisiä työskentelytaitoja
- oppii työskentelemään monialaisessa ryhmässä ja tutustuu eri alojen opiskelijoihin
- kehittää innovaatiovalmiuksiaan
- alkaa luoda työelämässä ja opiskelussa tarvittavia verkostoja
- kartuttaa projektityötaitojaan
- lisää esiintymis- ja vuorovaikutustaitojaan (Kumpula 2014,14).

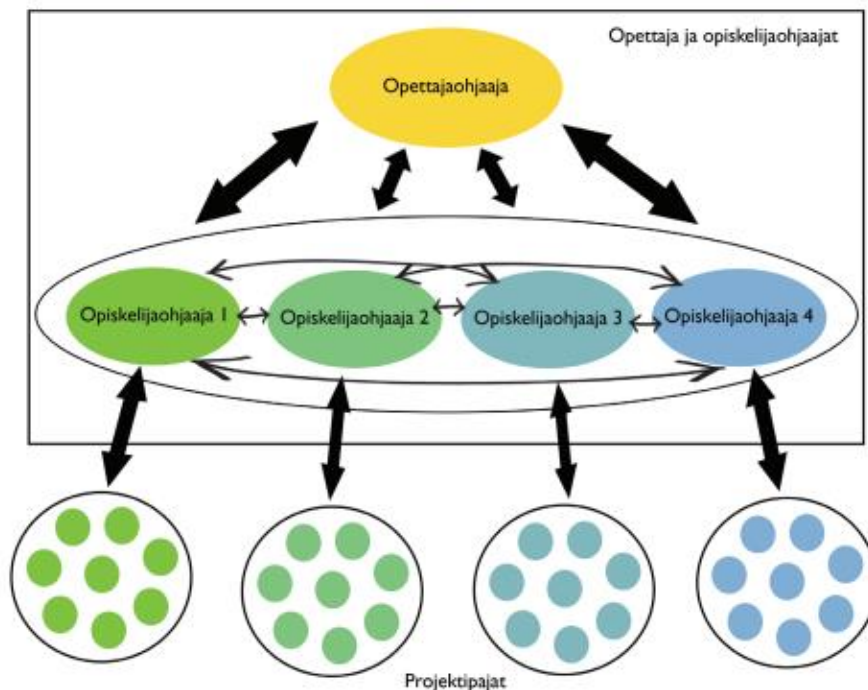
Projektipajaryhmät on koottu siten, että jokaisessa ryhmässä on yksi tai useampi edustaja jokaiselta tulosalueen koulutusalueelta. Koulutusaloja tällä tulosalueella on yhdeksän (Turun ammattikorkeakoulu 2017). Monen eri koulutusalan johdosta projektipaja opettaa monialaisessa ryhmässä toimimista. Projektipajoja on noin 40–50 ja jokainen ryhmä saa määrätyn toimeksiannon, joka toteutetaan yhden syksyn aikana. Projektipajan aikana pajaopiskelijat laativat projektisuunnitelman ja lopuksi projektin loppukertomuksen tai vaihtoehtoisesti pitävät blogia koko syksyn ajan. Opiskelijat toteuttavat posterin aiheestaan posterikilpailuun ja esittävät projektinsa pajaesityskilpailussa. Projektipajaopiskelijat palauttavat syksyn aikana myös kaksi henkilökohtaista raporttia, pajan yhteisen lopPURaportin sekä vertais- ja itsearvioinnit. Nämä kaikki vaikuttavat opiskelijan lopulliseen arvosanaan. Projektipaja on kaikille tulosalueen aloittaville opiskelijoille pakollinen kolmen opintopisteen kurssi, joka arvioidaan asteikolla 1–5. (Niittymäki & Seppälä-Kavén 2014, 10.) Vuonna 2016 Projektipaja-opintojaksoon lisättiin pajapiiri, joka on kaksi opintopistettä. Pajapiireissä opiskelijat opiskelevat projektityöskentelyn perusteita yhdessä keskustellen. Pajapiiri ja Projektipaja yhdessä muodostavat viiden opintopisteen opintojakson.

2.3 Projektipajojen ohjaus

Projektipajakonseptissa ensimmäisen vuoden pajaopiskelijoiden toimintaa tuetaan ohjaustiimeillä, jotka koostuvat opiskelijaohjaajista ja opettajista. Projektipaja-opintojakso suoritetaan opiskelujen ensimmäisen syksyn aikana. Seuraavana keväänä projektipajaopiskelijan on mahdollista osallistua Ryhmänohjaus-opintojaksoon, jolloin hän toimii seuraavana syksynä projektipajojen ryhmänohjaajana eli opiskelijaohjaajana. Opiskelijaohjaaja on siis aiemmin suorittanut Projektipaja-opintojakson, ja hänen yksi tehtävistään on valvoa, että projekti toteutuu projektipajan toimesta (Räsänen & Lyytinen 2012). Opiskelijaohjaaja on aina pajatunneilla läsnä, huolehtii pajan opiskelijoiden läsnäoloista, seuraa missä vaiheessa projektia ollaan, katsoo, että kaikilla on tekemistä sekä ennen kaikkea

ryhmyttää pajan alussa ja toimii motivoijana sekä hengennostattajana pajalaisille. Opettajaohjaajan tehtäviin kuuluu alussa kertoa projektipajan tavoitteista ja periaatteista niin opiskelijaohjaajille kuin pajalaisillekin. Sen jälkeen hän antaa päävastuun opiskelijaohjaajalle sekä pajalaisille. Lopuksi opettajaohjaaja on mukana palautekeskusteluissa ja arvioinneissa yhdessä opiskelijaohjaajan kanssa. (Niittymäki & Seppälä-Kavén 2014, 21–23.)

Kuvan 1 mukaan opiskelijaohjaajilla on tukenaan opettajaohjaaja. Opettajaohjaajista käytetään selvyuden vuoksi jatkossa vain nimitystä *opettaja*, jotta teksti on selkeää ja helpommin ymmärrettävää. Opettaja toimii tarkkailijana ja tarvittaessa antaa ohjeita, mutta päävastuu projektista ja sen toteutuksesta on projektipajoilla ja päävastuu projektin ohjauksesta on opiskelijaohjaajalla. Opiskelijaohjaajat ja opettajat pitävät syksyn aikana säännöllisiä tapaamisia, joissa käydään läpi ajankohtaisia asioita ja opiskelijaohjaajilla on mahdollisuus saada tukea työhönsä opettajalta. (Niittymäki & Seppälä-Kavén 2014, 21.)

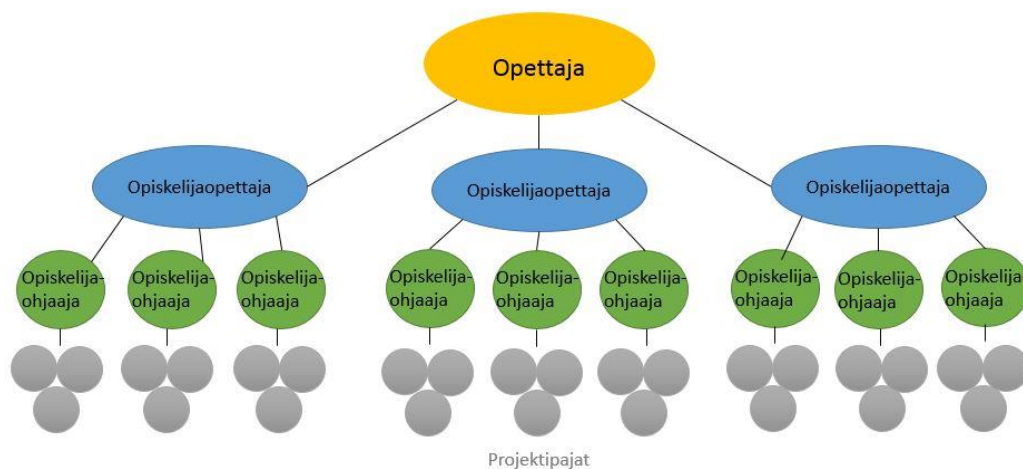

Kuva 1. Projektipajojen aiempi ohjausmalli (Niittymäki & Seppälä-Kavén 2014, 20).

Projektipajoja on yhden syksyn aikana 40–50 syksystä riippuen. Opettajilla on yleensä kolme tai neljä projektipajaa, eli kolme tai neljä opiskelijaohjaajaa. Opettaja tapaa opiskelijaohjaajia noin kahden viikon välein tai kun tarve vaatii. Opettajan tehtävänä on toimia vastuullisena johtajana ja tietynlaisena mentorina opiskelijaohjaajille (Räsänen & Lyytinen 2012, 42). Opiskelijaohjaajien sekä opettajien tärkeä tehtävä on yhteydenpito niin

toisiinsa kuin pajalasiinkin sekä toimeksiantajaan. Opiskelijaohjaaja näkee pajalaiset kerran viikossa lukujärjestyksiin merkityillä pajatunneilla, mutta hänen pitää olla tavoitettavissa myös muina aikoina esimerkiksi sähköpostin tai puhelimen välityksellä. Myös opettajan tulee olla opiskelijaohjaajan tavoitettavissa puhelimitse tai sähköpostilla sekä lukujärjestyksen mukaisena aikana välittömästi apuna, jos tarve vaatii. (Niittymäki & Sepälä-Kavén 2014, 21–23.)

Kuvan 2 mukaan uutena osana jatkuvasti kehittyvään projektipajakonseptiin on otettu käyttöön opiskelijaopettajat syksyllä 2016. Opiskelijaopettajalla tarkoitetaan opiskelijaa, joka hoitaa projektipajoissa aiemmin opettajalla olleet tehtävät, eli opiskelijaohjaajien tukemisen, arvioinnin ja muut aiemmin mainitut opettajan tehtävät. Hän on siis opiskelija, mutta ikään kuin opettajan roolissa. Opiskelijaopettajat ovat yleensä kolmannen vuoden opiskelijoita, jotka toimivat opiskelijaohjaajien tukena ikään kuin korvaten opettajan. Silti opettajia on edelleen, mutta niistä on pystytty vähentämään. Opiskelijaopettajien opintojakso on nimeltään Kehity projektiohjauksen asiantuntijaksi. Tällä kuvataan sitä, miten opiskelijaopettajana opiskelijoille annetaan mahdollisuus kehittyä vieläkin paremmaksi ohjauksessa ja projektityöskentelyssä.

Kuva 2. Projektipajojen uusi ohjausmenetelmä (Aino Lindroos 2017).

Vuonna 2016 kahdella opettajalla oli kolme opiskelijaopettajaa ja opiskelijaopettajalla kolme projektipajaa. Näin yhdellä opettajalla voi olla yhdeksän projektipajaa, mutta hänen päätehtävänä on olla opiskelijaopettajien tukena, ei opiskelijaohjaajien tukena. Opiskelijaopettaja hoitaa mm. arvioinnit ja muut aiemmin opettajalla olleet tehtävät projektipajoissa opiskelijaohjaajan kanssa. Hän pitää yhteyttä opiskelijaohjaajaan, projektipäällikköön, toimeksiantajaan ja opettajaan. Opiskelijaopettajan työtehtävät ovat samantapaisia kuin opettajan. Opiskelijaopettaja siis ikään kuin korvaa opettajan, mutta opet-

tajan läsnäolo on silti välttämätön esimerkiksi ongelmatilanteissa, ohjauksen tukemisessa sekä arviointien merkitsemisessä ja niiden tarkastamisessa. Kuvan 1 ja 2 mukaisia menetelmiä käytetään projektipajoissa tällä hetkellä rinnakkain, koska opiskelijaopettajien mukanaolo on vielä uusi asia.

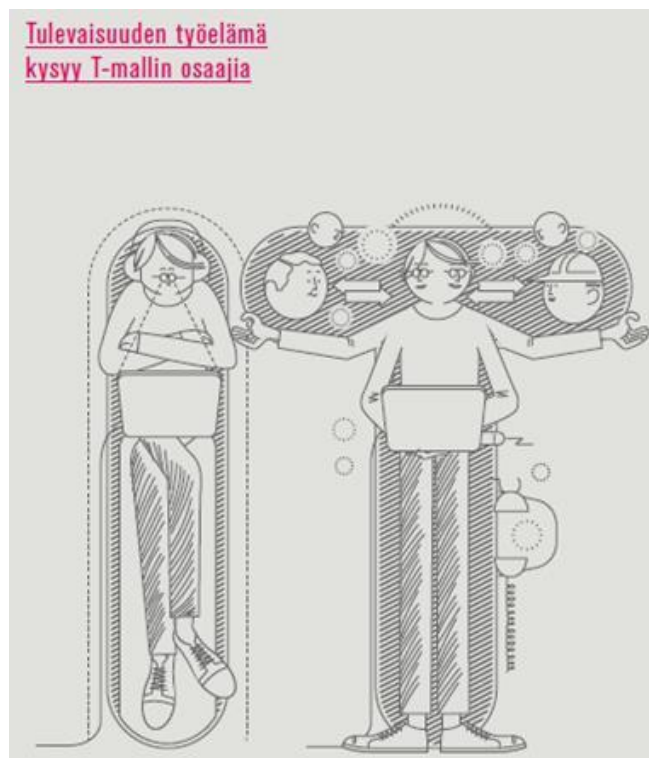
3 PROJEKTIPAJAKONSEPTI TYÖELÄMÄTAITOJEN KEHITTÄJÄNÄ

Työelämä muuttuu jatkuvasti, ja tällä hetkellä muuttumisen suunta on teollisesta yhteiskunnasta kohti tietoyhteiskuntaa. Enää arvostuksessa ei ole niinkään mekaaninen ajattelu, vaan keskeisenä työelämässä on uudenlainen innovatiivinen ajattelutapa, jolla voidaan saada aikaan uudenlaisia innovatiivisia tuotoksia. Monet yritykset ovat jo vaihtaneet toimintatapojaan muuttamalla tarkat ohjeet epätäydellisiksi suuntaviivoiksi ja usein projektiluontoisiksi työtehtäviksi erilaisissa kokoonpanoissa. Oman työn sisältö pitää yhä useammin määritellä itse tai yhdessä työryhmän kanssa. (Elinkeinoelämän Keskusliitto 2011, 8.)

3.1 Projektipajakonseptilla tuetaan T-mallien kehittymistä

Tässä kappaleessa esitellään kaksi erilaista, mutta tavoillansa samaa asiaa kuvaavaa T-mallia, jotka kuvaavat nykypäivän työelämään tarvittavia ominaisuuksia. Nämä ominaisuudet ovat keskeisiä myös Turun ammattikorkeakoulun projektipajakonseptissa, ja näitä ominaisuuksia pyritään tarjoamaan opiskelijoille jo koulutuksen aikana, jotta heillä olisi mahdollisimman hyvät valmiudet työelämään.

Kuvassa 3 esitellään ensimmäinen T-malli Oivallus-loppuraportista (EK 2011). Malli kuvaa, kuinka aiemmin on koulutettu ja haluttu työelämään I-mallin yhden taidon osaajia, mutta työelämän muuttuessa myös I-malli on muuttunut T-malliksi. T-mallin työntekijä osaa olla tekemisissä muiden kanssa sekä tiedon kanssa. Hän myös ymmärtää eri aloja eikä tarvitse tulkkia alojen väliseen keskusteluun. Tulevaisuuden työelämässä eri alojen tai eri ”heimojen” on osattava keskustella keskenään, ja tähän pitää keskittyä jo koulutuksessa. Tuomalla eri aloja yhteen jo koulutuksen aikana voidaan edistää tiedon moniselitteisyyden tai monitulkinnan ymmärrystä eri alojen välillä tai vain eri näkökulmista. Keskeisinä taitoina tulevaisuuden työelämässä voidaan pitää tiedon tarkastelua eri näkökulmista, ihmisten näkökulmaerojen luonnollisuuden ja toivottavuuden ymmärtämistä sekä oman näkökulman perustelemisen taitoa. (EK 2011, 14–18.)

Kuva 3. Moniosaava T-malli (EK 2011, 15).

Perinteisellä tavalla työprosessin eri vaiheita ratkottaisiin pala kerrallaan ja erillään. Kuitenkin uudella ja tehokkaammalla tavalla sama prosessi voidaan hoitaa tiimissä, josta löytyy moniosaavia T-mallin ihmisiä. Kuten kuvassa 4, kaikilta tiiminjäseniltä löytyy perusosaamista, mutta tiimin jäsenten erikoisosaamiset auttavat prosessin loppuun viemiseen. Tärkeää on tiimien kokoaminen niin, että prosessille tarvittavat erikoisosaamisen alueet löytyvät tiimistä. (Törmälä ym. 2015, 60–61.) Turun ammattikorkeakoulun projektipajoja ei kuitenkaan koota erikoisosaamisen mukaan, vaan monialaisuus ja ihmisten

erilaisuus ovat tärkeimpiä tekijöitä. Prosessiin eli projektipajan projektiin ensimmäisen vuoden opiskelijat tuovat aina kuitenkin oman aiemman kokemuksensa, ja kaikilla se on yleensä erilainen. Tästä syntyy projektipajojen toiminnan erikoisosaaminen.

Kuva 4. Osaamisen T-malli (Törmälä ym. 2015, 60).

3.2 Projektipajakonseptista yhteistyö- ja vuorovaikutustaitoja

Tämän päivän työelämässä korostetaan byrokratian sijasta verkostoja. Monet muuntumiskykyiset organisaatiot ovat jo pystyneet sopeutumaan uudistuvaan talouteen matriisi- ja projektiorganisaatioilla, tietynlaisilla uusilla verkostoilla. Näillä organisaatiomuutoksilla halutaan poistaa byrokratian hierarkkisuuutta ja tarkkoja sääntöjä, koska ne eivät tue vuorovaikutusta tai yhteistyötä. Matalalla hierarkialla pyritään tiedon yhdistämiseen ja sen parempaan hyödyntämiseen. Tietojen yhdistyessä ja vuorovaikutuksessa syntyvät uudet innovaatiot. Kestävästi uudistuvan toiminnan ehtoina ovat vuorovaikutus- ja yhteistyötaidot. (Tuomivaara ym. 2005, 79–80.)

Sosiaalisia sekä yhteistyötaitoja tulisi kehittää jo koulutusvaiheessa. Koulutuksessa pystytään vaikuttamaan tähän siten, että yksilösuorittamisen sijaan tehdään yhdessä asioita. Esimerkiksi tentin sijaan pitäisi käyttää enemmän ”Kysy kaverilta” -menetelmää. (EK 2011.) Työryhmässä tai -projektissa toimimisen edellytyksenä on, että ihminen pystyy olemaan kanssakäymisessä toisen tai toisten ihmisten kanssa. Tähän on hyvä saada valmiuksia jo koulutuksen aikana.

Sosiaalisia tilanteita on päivittäin työ- tai kouluympäristöissä. Nämä tilanteet näyttävät miten ihmiset suhtautuvat toisiinsa ja kuinka toinen osapuoli näkee toisen. Aina ei

muista, kuinka helposti nämä suhtautumiset näkyvät ulospäin; puhe, käyttäytyminen, tunteet ja jopa ajatukset näkyvät helposti muille ihmisille ympärillämme. Se on yksi suurimmista haasteista sosiaalisissa kohtaamisissa, ja se vaikuttaa koko työryhmän ilmapiiriin. Tässä kohtaa esimiehellä on suuri vaikutus hyvän työilmapiirin luomiseen. (Kuusela 2013, 42–43.) Esimiehen tai johtajan omat asenteet ja käyttäytyminen vaikuttavat koko työryhmän ilmapiiriin. Innostuminen tai lannistuminen heijastuu muihin hyvin vahvasti, ja esimies on se, josta otetaan mallia. Johtajalla on vahva heijastusvaikutus alaisiinsa, ja sen vuoksi hänen kannattaakin pohtia omaa käyttäytymistään johdettavien ihmisten kanssakäymisissä. Oman käyttäytymisen tunnistaminen ja niiden ymmärtäminen kehittyvät iän ja kokemuksen myötä, mutta niitä on tärkeä harjoittaa ja niitä pitää eri tavoin tietoisesti kokeilla erilaisissa tilanteissa, jotta tunnistaa omat hyvät ja huonot tapansa sosiaalisissa- ja vuorovaikutustilanteissa. (Tillilä 2016, 48–49.)

Vuorovaikutustaidoilla viitataan useimmiten yhteistyötaitoihin, toisten huomiointiin, hyvään käyttäytymiseen, vastavuoroiseen viestintään, hienotunteisuuteen sekä suvaitsevaisuuteen. Tarkka yhteinen määritelmä vuorovaikutustaidoilta puuttuu tai siitä voi löytää monia eri versioita liittyen alaistaitoihin, sosiaalisiin taitoihin tai työyhteisötaitoihin. Vuorovaikutustaidot voidaan kuitenkin kuvata lyhyesti taitona tulla toimeen muiden ihmisten kanssa. Työyhteisössä esimies on se, joka viime kädessä kantaa vastuun vuorovaikutustilanteista. Esimiehenä on hyvä pitää mielessä, että kannustaminen rohkaisee ja lannistaminen musertaa. (Kuusela 2013, 41–42.) Esimies pystyy olemaan työyhteisössä joko innostaja tai latistaja. Innostavan johtajan tärkeitä piirteitä ovat johdettavien tunteminen, erilaisten persoonien ymmärtäminen, palautteen vastaanottaminen, lupauksen pitäminen ja sitä kautta luottamuksen rakentaminen sekä kommunikointi, keskustelu ja kuunteleminen. (Tillilä 2016, 65–66.) Nämä taidot on hyvä pitää mielessä ja niitä kannattaa jatkuvasti seurata omissa vuorovaikutustilanteissa etenkin johtajana tai esimiehenä, mutta myös opiskelijaopettajan roolissa.

Tärkeää kaikessa yhdessä tekemisessä on luottamus kanssapelaajiin eli työkavereihin, opiskelukavereihin tai vaikka joukkuekavereihin. Kommunikointi on merkittävässä osassa, kun rakennetaan luottamusta ja parhaimmillaan se on selkeää, vapaata, kunnioittavaa ja rehellistä (Amabile & Kramer 2012, 117). Kun vuorovaikutus työyhteisössä on toisia arvostava, syntyy myös luottamus. Luottamuksen avulla yhden henkilön voimavarat kohdistuvat kilpailun ja kateuden sijaan hyvään yhteistyöhön. Kun työyhteisössä vallitsee luottamus ja hyvä yhteishenki, on mahdollisuus luovuuteen ja työssä jaksamiseen taattu. (Tuomivaara ym. 2005, 90.) Luottamus on todella tärkeää työyhteisöissä,

esimiehen pitää luottaa alaisiinsa ja alaisten pitää luottaa esimieheensä. Luottamus rakennetaan pienien tavallisten asioiden, yhteistyön ja lupauksen pitämisen kautta (Kuusela 2013, 66).

Kuvan 5 mukaan luottamuksen lisäksi arvostus on tärkeää hyvinvoivalle työyhteistölle. Luottamuksella saa työyhteistölle hyvän pohjan, joka ohjaa vastuun kantamisessa ja työn tekemisessä, mutta arvostuksella saadaan pieni lisä, joka auttaa työyhteisöä ponnistamaan vielä pidemmälle. Arvostava esimies huomaa toisten työt kiireenkin keskellä ja voi näyttää arvostusta hakeutumalla muiden seuraan, keskittymällä työyhteisön vahvuuksiin ja pitämällä työyhteisöään tärkeänä. Tätä esimies voi osoittaa keskustelemalla ja antaen muillekin tilaa puhua. Tärkeää on myös kuunteleminen ja aidon kiinnostuksen osoittaminen työyhteisössä, jolloin esimies on usein myös helposti lähestyttävä ja hänelle on luontevaa kertoa omia ajatuksia. Arvostava työilmapiiri on perusta työyhteisön menestymiselle. (Kuusela 2013, 66–69.) Myös Amabile & Kramer (2012) toteavat, että tunnustus tehdystä työstä sekä ponnistelujen huomioiminen viestivät johtajalta kiinnostusta ja arvostusta työyhteisöä kohtaan. He myös korostavat johtajan rehellisyyttä työyhteisöä kohtaan. (Amabile & Kramer 2013, 139.) Opiskelijaopettajan roolissa pitää luottaa opiskelijaohjaajiin ja projektipajalaisiin. On tärkeää, että kaikki osapuolet projektipajakonseptissa tuntevat luottamusta, koska sitä kautta myös arvostus muita kohtaan lisääntyy. Myös kiinnostuksen osoittaminen ja kuunteleminen ovat tärkeitä ominaisuuksia opiskelijaopettajalle. Näin saadaan hyvä yhteishenki ja työt sujuvat ja menestys on taattu.

Kuva 5. Luottamus ja arvostus (Kuusela 2013, 67).

Työelämän viestintä on kokenut suuria muutoksia viime vuosina. Sähköposti on tätä nykyä jo arkipäivää ja jopa hitaampi väline kuin esimerkiksi sosiaalinen media tai WhatsApp, etenkin opiskelijayhteisöissä. Opiskelijoilla, ja monilla muilla, on yleensä jatkuvasti mukana kannettavassa älypuhelimessaan sosiaalinen media sekä viestintävälineet, joten yhteydenpito on nopeaa ja melko vaivatonta. Työyhteisön vaatiessa koko ajan enemmän luovuutta, yhteistyötä ja vuorovaikutusta, myös tehokkuuden on pysyttävä kehityksessä mukana. Viestintä on osa jokapäiväistä johtamista ja työntekoa. Sosiaalisen median kanavat, kuten Facebook, Instagram, LinkedIn tai WhatsApp ryhmäkeskusteluineen tuovat hyvän mahdollisuuden viestinnälle työyhteisössä, mutta niiden käytössä on myös omat riskinsä. Näitä riskejä voidaan välttää sopien yhteisesti pelisäännöt niin, että kaikilla on sama ymmärrys ja käytännöt sosiaalisen median hyödyntämiseen. (TTK 2016, 3.) Projektipajaohjauksessa on paljon käytetty niin sähköpostia kuin WhatsAppia tai Facebookia ja nämä kaikki vaihtoehdot ovat hyväksi havaittuja keinoja, kunhan jokainen osapuoli tietää pelisäännöt niiden käyttöön.

3.3 Työyhteisön ohjaaminen projektipajakonseptissa

Projektipajakonseptista puhuttaessa työyhteisön johtamista voidaan pitää enemmän ohjaamisena tai mentorointina. Ohjaaja on ikään kuin auttajana, joka kuuntelee ja on aktiivinen osallistuja. Ohjaajan tehtävänä on saada ohjattava itse pohtimaan ratkaisuja kysymysten ja johdattelujen kautta. Ohjausta yleisesti voidaan pitää prosessina tai muutoksena, mutta myös vuorovaikutus- ja tukisuhteena, jota se enimmäkseen on opiskelijaopettajan roolissa projektipajakonseptissa. Opiskelija voi toimia toiselle opiskelijalle ikään kuin vertaisohjaajana, jolloin myös yhteisöllisyyttä voidaan tätä kautta lisätä. Tuutoroinnilla tarkoitetaan tasavertaista keskustelukumppania, reflektointia ja peilinä toimimista toiselle. (Pekkala & Varjonen 2006, 7-9.) Opiskelijaopettajan tehtävänä onkin toimia niin vertaisohjaajana kuin tuutorina opiskelijaohjaajille jakaen omaa tieto-taitoaan omista aiemmista Projektipaja-opintojaksoistaan.

Ohjaussuhteessa toiseen ihmiseen on muistettava, että jokainen yksilö on erilainen ja kaikkia ei voi kohdella samojen sääntöjen tai tapojen mukaan. Tuutoroinnissa keskiössä ovat vuorovaikutustaidot ja erityisesti tuutorin vuorovaikutustaidot ovat tärkeät ohjausprosessin kannalta. Tuutorina kannattaa jatkuvasti pohtia omia tapojaan toimia vuorovaikutustilanteissa ja tuutorin oma kehittyminen ja kasvuprosessi ovat iso osa tuutorointia. Tuutorin hyvä vuorovaikutus sisältää kunnioitusta, hyvää tahtoa sekä välittämistä ja

näiden kautta tuutori saa luottamuksen niin yksilö- kuin ryhmätasolla. Tuutorina oleminen edellyttää myös aikuisuutta vuorovaikutustilanteissa. Tuutorin on kannettava vastuu omista tunteistaan, teoistaan sekä ajatuksistaan. Vaikka kuinka jokin asia tai tapahtuma tuutorintisuhteessa ärsyttäisi, se on osattava käsitellä, jotta hyvä vuorovaikutus- ja tuutorintisuhte p pysyy yllä. (Isokorpi 2006, 65–67.)

Projektipajakonseptissa tietyt työtehtävät ja prosessit, kuten projektisuunnitelma, projektiesitys ja arviointi, ovat ennalta määrättyjä ja yhteiset pelisäännöt laaditaan joka syksy erikseen. Tällä tavoin voidaan varmistaa yhtenäiset tuotokset sekä laatutaso ja asiat tehdään yhtenäisesti. On kuitenkin tärkeä muistaa, että liika kontrolloiminen ei edistä mitään prosessia, vaan on parempi antaa työntekijöiden ja työn luoda omat prosessit kuhunkin työtilanteeseen. Tämä on parempi keino myös oppimiseen. (Törmälä ym 2015, 47–55.)

Vastuun antaminen muille on tärkeää ja omalta osaltaan lisää luottamusta työ- tai projektiyhteisöissä. Vastuuta on hyvä antaa muillekin, koska pohjimmiltaan kaikki haluavat vastuuta, kuitenkin omien voimavarojen puitteissa. Johtajan tärkeänä tehtävänä onkin luoda mahdollisimman hyvät puitteet työlle omalla toiminnallaan. Johtaja, tai tässä tapauksessa ohjaaja, voi omalla toiminnallaan näyttää suuntaa ja kulkea johdettavan rinnalla näyttäen, että on työyhteisön tukena tarvittaessa. Tälläkään ei tarkoiteta niskaan hengittämistä, vaan esteiden poistamista tieltä ja sparraamista eteenpäin. Tässäkin kohdalla luottamus omaan työyhteisöön ja sen ammattimaisuuteen on ensiarvoisen tärkeää. (Tillilä 2016, 60–61.)

3.4 Tuki ja turva työhön projektipajakonseptin ohjauksessa

Työnohjaus on omaan työhön, rooliin, työyhteisöön, kokemuksiin tai tunteisiin liittyvää jäsentämistä ja tulkitsemista. Sen tarkoituksena on muun muassa selvittää yhteisiä tavoitteita, auttaa sujuvaa työskentelyä, kehittää johtajuutta ja yhteistyötä sekä parantaa työskentelyn sujuvuutta. Työnohjausta tehdään työyhteisöissä, joissa työyhteisön jäsenet voivat tehdä samaa työtä eri tiimeissä tai eri työtä samoissa tiimeissä. Pääasiana on, että yhdistävät tekijät ovat työ ja työyhteisö. Työnohjauksen tarkoituksena on mahdollistaa uuden oppiminen muilta, parantaa työyhteisön ilmapiiriä, parantaa työn laatua ja tehokkuutta sekä jakaa omia kokemuksia, joka voimaannuttaa yksilöä työssään. (Suomen työnohjaajat ry 2017.) Työnohjausta järjestettiin opiskelijaopettajille syksyllä 2016 neljä kertaa syksyn aikana ja kokemukset olivat hyviä.

Työnohjaus voi koskea vain yksilöä työyhteisöä tai pienryhmää työyhteisössä. Työnohjaus opiskelijaopettajille järjestettiin kaikkien projektipajoihin osallistuvien opettajien ja opiskelijaopettajien välillä, mikä mahdollisti omien ja muiden kokemusten jakamisen. Työnohjaus on alun perin syntynyt haasteellista asiakastyötä tekevien ammatillisen kasvun tueksi, jolloin työnohjaaja on ollut ammatillisesti kokeneempi kuin ohjattava. Näin myös projektipajojen työnohjauksessa; opiskelijoilla on mahdollisuus kuulla opettajien kokemuksia ja sitä kautta vahvistaa omaa ongelmien hallintaa ja henkistä kasvua lisäten samalla opiskelijan itsetuntemusta. Työnohjauksessa keskeisenä tavoitteena on ammatillinen kasvu vuorovaikutuksellisen oppimisprosessin avulla. Työnohjaus vaatii erityisesti työnohjaajalta positiivisia vuorovaikutustaitoja sekä aitoa kiinnostusta ohjattavia kohtaan. Työnohjaajan pitää myös haastaa ja tukea ohjattavaa samalla vahvistaen hänen hyviä puolia positiivisella palautteella. (Ruutu & Salmimies 2015, 15–17, 23.)

Tukea ja turvaa opiskelijaopettajat ovat saaneet niin työnohjauksissa kuin pienryhmätapaamisissa. Pienryhmätapaamisissa vertaistukea on saatu toisilta opiskelijoilta ja ohjaajana tässä tapaamisessa on toiminut opettaja. Pienryhmätapaamisissa voidaan hyödyntää samoja työnohjauksen menetelmiä, mutta vain pienemmässä mittakaavassa. Näin opiskelijaopettajat ovat saaneet vertaistukea ja työnohjausta myös pienemmässä tiimissä, jolloin omia kokemuksia voi olla helpompi jakaa ja työnohjaajan eli opettajan on helpompi niihin reagoida. Opiskelijaopettajan roolissa on hyvä muistaa, että samat ohjauksen, vuorovaikutuksen ja tuen periaatteet pätevät myös kun opiskelijaopettaja on opettajan ohjauksessa tai johdettavana. Apua saa ja voi aina kysyä ylemmältä taholta, omalta esimieheltä, eli omalta opettajalta.

4 TUTKIMUS OPISKELIJAOPETTAJAN ROOLISTA

Haastattelu toteutettiin teemahaastatteluna, jossa kaikki kysymykset perustuivat opin- näytetyön tutkimuskysymyksiin, eli projektipajapolkuun, työelämävalmiuksiin ja opiskeli- jaopettaja-opintojakson kehitystarpeisiin. Teemahaastattelussa teemat liittyvät jo tiedet- tyyn ilmiöön ja ne ovat ennalta valittuja, koska niiden avulla pyritään löytämään vastauk- sia ongelmaan tai tutkimukseen (Tuomi & Sarajärvi 2009, 75). Haastattelukysymykset olivat kaikille samat, mutta järjestys voi vaihdella, koska sillä tavoin haastattelut etenivät luontevasti. Teemahaastattelussa oleellista on saada haastateltavan ääni kuuluviin eikä haastattelua tarvitse tehdä yksityiskohtaisten ennalta laadittujen kysymysten mukaan. Puolistrukturoidussa teemahaastattelussa aihepiirit ja teema-alueet ovat kaikille samat, mutta kysymykset voivat vaihtaa paikkaa tai muotoaan sen mukaan, miten haastattelu etenee. Teemahaastattelun avulla saadaan myös esille ihmisten erilaiset tulkinnat ja hei- dän antamat merkitykset sekä merkityksien syntyminen vuorovaikutuksessa. (Hirsjärvi & Hurme 2009, 48.)

Haastatteluun kutsuttiin syksyllä 2016 opiskelijaopettajina toimineet opiskelijat. Haastat- teluja oli viisi ja kuudes opiskelijaopettaja on tämän opinnäytetyön tekijä. Opiskelijaopet- tajat ovat kolmannen vuoden ammattikorkeakouluopiskelijoita Tekniikka, ympäristö ja talous -tulosalueelta, jotka ovat itse suorittaneet Projektipaja- ja Ryhmänohjaus -opinto- jaksot. Poikkeuksena yksi opiskelijaopettaja, joka opiskelee yliopistolla ja suoritti opiske- lijaopettajana oman pedagogisen harjoittelunsa. Haastattelukutsu (Liite 1.) lähetettiin kaikille sähköpostitse ja haastatteluajat sovittiin jokaisen kanssa erikseen. Haastattelut tehtiin luottamuksellisesti ja nimettömästi, jonka vuoksi tässä työssä käytetään tarvitta- essa haastattelujen niminä H1-H5.

Jokainen haastateltava on kirjoittanut oman henkilökohtaisen raportin opintojaksostaan joulukuussa 2016. Tämän raportin kirjoittamiseen on annettu suuntaa antavat ohjeet (Liite 2.), joita kukin on voinut käyttää raporttia kirjoittaessaan, jos on halunnut. Kukaan opiskelijaopettajista ei raporttia kirjoittaessa tiennyt tulevansa keväällä vielä haastatte- luun asian osalta. Tämä voi olla huono asia, jos on ehtinyt unohtaa asioita, mutta toi- saalta hyvä asia, koska opiskelijaopettajana oppimia asioita on voinut mahdollisesti jo käyttää muissa tilanteissa ja oppimiskokemuksen reflektointi jälkeensä voi hyödyntää näkemään asiat uudella tavalla monimuotoisemmin.

Raporttien pohjalta muodostettiin haastattelukysymykset (Liite 3.). Haastattelun tutkimuskysymykset ovat: 1. Mitkä ominaisuudet kehittyivät projektipajapolun aikana ja mitä ominaisuuksia tarvitsit opiskelijaopettajan roolissa? 2. Miten opiskelijaopettajan rooli on valmistanut työelämään? 3. Millaista tukea opiskelijaopettajat tarvitsevat? Näiden tutkimuskysymysten alta löytyy myös tarkentavia lisäkysymyksiä. Haastatteluiden perusteella haluttiin saada lisätietoa raporttien jälkeen. Haastattelut tehtiin noin neljä kuukautta raporttien kirjoittamisesta, mikä on antanut haastateltaville aikaa pohtia opiskelijaopettajan roolia enemmän kuin raportin kirjoittamisen aikaan. Haastattelut suoritettiin yksilöllisesti rauhallisessa paikassa Sepänkadun toimipisteessä ja haastattelut nauhoitettiin ja litteroitiin. Litteroinnin jälkeen jokaisen haastattelukysymyksen alle saatiin vastaukset jokaiselta haastateltavalta. Haastattelujen tulokset käsitellään seuraavissa kappaleissa.

4.1 Kokemuksia Projektipaja- ja Ryhmänohjaaja-opintojaksoilta

Haastattelu lähti liikkeelle ensimmäisestä haastattelun teemasta eli projektipajasta ja projektipajapolusta. Projektipajakokemuksesta kaikilla on jo useampi vuosi aikaa, mutta tärkeimpiä asioita nousi esiin silti. Kaksi haastateltavista oli toiminut jo projektipajassa projektipäällikköinä ja kokivat, että jo silloin oppi delegointia ja tietynlaista vastuun ottamista pienemmässä mittakaavassa. Projektityöskentelyn ja yhdessä tekemisen oppimista projektipajassa korostettiin ja projektipajaa pidettiin hyvänä projektiosaamisen oppimipaikkana. Näitä opittuja taitoja on tarvittu myöhemminkin ammattikorkeakouluopinnoissa. Vaikka projektipajakokemus oli kahdella ollut huono ja negatiivinen, he olivat silti nähneet opintojakson potentiaalin ja lähtivät ryhmänohjaajiksi vielä huonon kokemuksen jälkeen. Yksi haastateltavista korosti tässä kohtaa monialaisessa ryhmässä toimimista, koska se on hänen mielestään tulevaisuuden juttu työelämässä.

”Näin siinä projektikokonaisuudessa sen potentiaalin ja monialaisissa työryhmissä työskentelemisen, koska se on se tulevaisuuden juttu.” Amk-opiskelija, H1.

Ryhmänohjaajaksi lähtemisen syyksi nostettiin mielenkiintoiselta vaikuttava opintojakso, koska oman opiskelijaohjaajan työ käydyssä projektipajassa oli näyttänyt mukavalta ja kaikki halusivat oppia lisää mm. esiintymisestä ja koordinoinnista. Yksi haastateltavista piti opiskelijaohjaajaksi lähtemistä luonnollisena jatkumona, koska oli itse toiminut projektipäällikkönä omassa pajassaan. Opiskelijanohjaajan työstä nousi haastatteluissa esille se, miten oli jo vaikeampaa olla mukana projektipajassa kuitenkin puuttumatta

itse projektiin ja olemalla kuitenkin tarpeeksi läsnä projektissa. Tavallaan opiskelijaohjaajana on tiiviissä yhteistyössä pajan kanssa, mutta ei kuitenkaan voi antaa vaan kuin suuntaviivoja projektipajan toiminnalle. Opiskelijaohjaajan roolia pidettiin jo vastuullisena ja jo siinä oppi esiintymistaitoja.

4.2 Hyviä ohjaustapoja Opiskelijaopettaja -opintojaksosta

Kaikkia opiskelijaopettajia on pyydetty mukaan tähän rooliin henkilökohtaisella pyynnöllä. Mukaan Opiskelijaopettaja -opintojaksoon valittiin aktiivisia ja motivoituneita opiskelijoita ja pyynnön näille opiskelijoille on esittänyt lehtori Meiju Keinänen, joka toimii projektipajojen vastuuopettajana. Kaikki ovat halunneet lähteä mukaan tähän pilottikokeiluun ja nähneet heti sen potentiaalin, mitä opiskelijaopettaja-opintojaksosta on voinut saada. Mitä opiskelijaopettajana sitten opittiin? Keskeisenä asiana esille nousi koordinaatio ja oikeanlaiset vuorovaikutustaidot. Koordinointi opiskelijaopettajan tasolla, eli pitää olla mukana projektissa siltikään puuttumatta asioihin liikaa, pitää toimia opiskelijaohjaajien tukena ja saada oma työkuvansa esiin ja ymmärretyksi niin pajalaisille kuin opiskelijaohjaajille. Opiskelijaopettajan tärkeä tehtävä on katsoa, että pajoissa on koko ajan kaikki hyvin ja puuttua asioihin jos niin ei ole. Vuorovaikutustaidoista mainittiin, että on tärkeä miettiä miten saada asiat esille, niin kuin ne tarkoitat ja miten olet vuorovaikutuksessa eri toimijoiden kanssa. Esille nousi myös päättäväisyyden ja rohkeuden kehittyminen, koska opiskelijaopettajan pitää tehdä itsenäisiä päätöksiä, miten asioita pajoissa hoidetaan ja kuka ne hoidetaan. Yksi haastateltavista koki, että ilman päättäväisyyttä opiskelijaopettaja helposti kyseenalaistetaan.

Haastatteluissa kävi ilmi, että luottamus, ja erityisesti luottamus opiskelijaohjaajiin, on tärkeä ominaisuus opiskelijaopettajan työssä. Opiskelijaopettajana pitää luottaa, että asiat hoituvat, vaikka ne hoituisivat eri tavalla kuin itse olisit asiat hoitanut. Opiskelijaopettajana pitää antaa opiskelijaohjaajien ja pajalaisten hoitaa omat työnsä, eikä niihin saa puuttua liikaa. Kuten teoriassa todettiin, luottamus on hyvän yhteishengen sekä kommunikoinnin tärkein väline.

”Mä koko ajan sanoin, että olen käytettävissä ja mulle saa aina laittaa viestiä, mutta sitten kun mistään ei kuulunut mitään, oli vaan pakko luottaa, että kaikki on hyvin.” Amk-opiskelija, H1.

”Ei tarvitse itse pitää kaikkea käsissään ja oppii päästämään irti, että kyllä ne muutkin hoitaa hommansa.” Amk-opiskelija, H2.

Yhtenä tehtävänä haastatteluissa oli nimetä opiskelijaopettajan kaksi tärkeintä taitoa tai ominaisuutta. Näitä nimettiin seuraavasti: Empatia, päättäväisyys, kärsivällisyys, rohkeus ja esilläolo, kuunteleminen, kiinnostuksen osoittaminen, tavoitettavuus, luottamus muihin ja hallinta- ja organisointikyky. Samat taidot ja ominaisuudet nousivat esille työelämätaitoja käsittelevässä kirjallisuudessa ja niitä on käsitelty kappaleessa 3 Projektipajakonsepti työelämätaitojen kehittäjänä.

Opiskelijaopettajan tulee välttää huonoja tapoja, koska hän toimii projektipajoissa rooli-mallina projektipajalaisille ja opiskelijaohjaajille. Haastattelussa kysyttiin, mitä nämä tavat ovat. Esille nousi keskeisesti liika puuttuminen pajaan ja omien mielipiteiden liika ”tuputtaminen”. Opiskelijaopettajan pitää käydä pajoissa katsomassa miten menee, mutta ei liian usein eikä liian ”päällepäsmäröiden”, pajalaisten ja opiskelijaohjaajien pitää saada hoitaa omat tehtävänsä. Toisaalta kuitenkin haastatteluissa mainittiin, että opiskelijaopettaja ei saa olla epäaktiivinen. Toisena, opiskelijaopettajat eivät voi lähteä mukaan koulun, opettajien tai projektin sisällön arvostelemiseen, vaan on osattava perustella, miksi asioita tehdään juuri näin tai olla vain hiljaa. Vaikka oma mielipide olisi kuinka negatiivinen, sitä ei saa opiskelijaopettajille eikä pajalaisille esittää, eikä minkäänlaiseen arvostelemiseen voi lähteä mukaan opiskelijaopettajan roolissa. Tämä nousi selvästi esille myös tämän opinnäytetyön teoriassa. Ohjaajana toimiminen vaatii aikuisuutta ja omien ajatusten ja mielipiteiden hallintaa.

”Liika puuttuminen, täytyy miettiä se silleen et se on niiden opiskelijoiden kurssi, et siihen ei saa kauheesti puuttua ja luottaa oikeesti siihen et se menee. Ja mun mielestä kyl hyvä opettaja on sellanen et se välittää ja käy siel pajassa kattomassa ja aina välillä moikkaamassa.” Amk-opiskelija, H1.

”Huomasin sen et kun ne oli kuitenkin opiskelijoita ja ne tiesi sen et mäki oon opiskelija, ni sit ettet sä lähde mukaan ns. haukkumaan koulun tapoja tai opettajia. - Et tavallaan pitää mölyt mahassaan. Jos pajalaiset rupee jotain et tä on ihan perseestä ja paskaa niin perustelee sitten miks se ei ole sitä. Ettet lähde ite siihen pajalaisten juttuun mukaan.” Amk-opiskelija, H2.

4.3 Valmiuksia työelämään opiskelijaopettajan tehtävistä

Haastatteluiden toisena pääteemana oli miten opiskelijaopettajan rooli valmistaa työelämään. Kaikki opiskelijaopettajat kokivat saaneensa projektipajapolusta ja varsinkin opiskelijaopettajana toimimesta taitoja ja ominaisuuksia, joita nykypäivän työelämässä tarvitaan. Työelämän tarvittavia taitoja haastateltavien mukaan olivat yhteistyökyvyn kehittyminen, erilaisten ihmisten ja työtapojen kanssa toimiminen ja projektiosaamisen kehittyminen. Ihmissuhdetaitojen kehittyminen tuli jokaiselta haastateltavalta jollain tavalla esille, eli sitä voi pitää keskeisimpänä taitona, joka on projektipajapolusta opittu ja työelämään tarvittava. Vuorovaikutus on siis todella tärkeässä roolissa opiskelijaopettajana ja siksi se löytyy myös tämän opinnäytetyön teoriaosuudesta. Yksi haastateltavista kertoi käyneensä projektipajapolun jälkeen monissa työhaastatteluissa, joissa hän on huomannut, että työnantajat ovat arvostaneet ja kiinnittäneet huomiota juuri hänen projektiosaamiseen ja sen eri vastuualueiden opintoihin. Hän koki saaneensa todella konkreettista hyötyä projektipajapolusta.

Haastatteluissa kävi ilmi, että projektipajapolusta saatavia ominaisuuksia ei pysty saamaan muilla kursseilla, vaikka ryhmätöitä tehdäänkin ammattikorkeakoulussa paljon. Ryhmätöitä koettiin kuitenkin paljon pienemmäksi oppimiskokonaisuuksiksi oman alan opiskelijoiden kanssa, jolloin ihmisten erilaisuus ei korostu niin paljon. Myöskään johtamiskokemusta, vastuun ottamista tai päätöksentekoa ei haastateltavien mukaan pysty kehittämään muilla kursseilla yhtään niin hyvin kuin opiskelijaopettajana.

"Mun mielestä tuollaista johtamista ei voi opiskella mistään kirjoista ja sen takia se kurssi oli just oleellinen, että sä oikeasti opiskelet kurssin, missä sä teet vastuullisempaa työtä, mitä ei voi missään muussa kurssikokonaisuudessa oppia. Siinä sä saat kokeilla sitä vastuullista hommaa ja samalla opit siinä." Amk-opiskelija, H4.

4.4 Haasteet ja tuki Opiskelijaopettaja -opintojakson aikana

Kolmantena pääteemana haastatteluissa oli tehtävän aikana koetut haasteet ja tuen saaminen omaan opiskelijaopettajan rooliin. Tällä kysymyksellä haluttiin hakea vastauksia siihen, tarvitseeko opiskelijaopettaja-opintojakso kehitystä ja jos tarvitsee, niin millaista. Yleisesti haasteena koettiin oman ajan käyttö ja omien päätöksien tekeminen. Oman ajan käyttö siltä osin, että kuinka nopeasti viesteihin pitää vastata tai kuinka paljon käyttää omaa vapaa aikaansa asioiden selvittelyyn tai viesteihin vastaamiseen. Aina ei

myöskään ole aikaa varmistaa opettajalta, joten luotto omaan päätökseen on tärkeää ja sitä tarvitaan opiskelijaopettajana. Haasteina mainittiin myös vaikea toimeksiantaja, jolloin omat tiedot ja taidot ovat koetuksella, mutta toimeksiantajankin kanssa voi aina keskustella tilanteesta. Kolmen pajan koordinointi nousi myös esille yhdellä haastateltavalla. Hänen sanojensa mukaan ”myös muisti parani opiskelijaopettajana”, koska koko ajan piti olla tietoinen, mitä pajoissa tapahtuu. Hän nosti esille myös erialisten opiskelijaopettajien kanssa toimimisen, sillä kaikkia pitää käsitellä vähän eri tavalla.

Vaikka haasteita tuli esille haastatteluissa, mitään selvää ongelmatilannetta tai tuen hakemista haastateltavat eivät nimenneet. Kaikki mainitsivat, että apua sai opettajalta, kun sitä vain pyysi ja apua sai aina pyytää. Parhaan tuen kaikki kokivat saneensa juuri opettajalta ja opettajan tärkeys avun saamisessa koettiin suureksi. Tukea ei haettu muualta, esimerkiksi kirjoista tai muista kursseista, koska sitä ei koettu tarpeelliseksi. Esiin nousivat aiemmat projektipajat, joita neljällä haastateltavista oli takanaan kaksi niin pajalaisena kuin opiskelijaohjaajana, ja he kokivat, että juuri aiemmat projektipajakurssit auttoivat hyvin opiskelijaopettajan roolissa ja olivat riittävä tuki omaan opiskelijaopettajan työhön. Yliopistolta tullut haastateltava oli tutustunut annettuihin raportteihin ja julkaisuihin ja hän oli sitä kautta päässyt hyvin kiinni projektipajan nykyiseen malliin, koska hänen projektipajakokemus pajalaisena on vuodelta 2010, eli aivan projektipajakonseptin alkua ajoilta.

”Lähetin ohjaavalle opettajalle viestiä, ni se oli kaikkein suurin ja helpoin apukeino ja hän vastas aina ja nopeesti.” Amk-opiskelija, H5.

”Ite kokee sen niin, että paras tuki oli se ohjaava opettaja, et siitä sai kaiken tuen mitä tarvitsi.” Amk-opiskelija, H2.

Opiskelijaopettajilla oli tapaamisia pienryhmissä, johon kuuluivat opettaja sekä kolme opiskelijaopettajaa. Näitä tapaamisia oli kerran tai kaksi kuukaudessa, riippuen pienryhmästä, mutta silti jokainen haastateltava sanoi niitä olleen tarpeeksi. Pienryhmätapaamisista haastateltavat kertoivat saneensa hyvää vertaistukea toisilta opiskelijaopettajilta. Opintojakson aikana järjestettiin myös työnohjauksia, jossa oli paikalla projektipajojen opettajat sekä opiskelijaopettajat. Näitä tapaamisia kuvailtiin mielenkiintoisiksi, koska silloin kuuli muidenkin, varsinkin opettajien, mahdollisista ongelmista sekä kokemuksista. Jos opiskelijaopettajalla olikin ollut tunne, että joku asia ei onnistu, niin työnohjauksissa voi kuulla, ettei se välttämättä ole muillekaan niin helppoa, ei edes opettajille. Työnohjauksista mainittiin myös avoimuus ja hierarkian puuttuminen positiivisina asioina, koska

kaikkea uskalsi sanoa eikä havaittavissa ollut minkäänlaista opettaja-opiskelija-asettelua, vaan kaikki olivat tasavertaisia työnohjauksissa. Syksyn aikana opiskelijaopettajilla oli myös mahdollisuus henkilökohtaisiin tapaamisiin opettajan kanssa, mutta näitä tapaamisia oli harvemmin ja yleensä vain jos tarve vaati. Tämä koettiin kuitenkin hyväksi tueksi opiskelijaopettajan työhön, se antoi ikään kuin varmuuden omaan työhön ja avun saamiseen.

”Oli kiva ku yhteisissä tapaamisissa pohdittiin yhdessä ja mietittiin ratkaisuja jos jollain oli ongelmia. Että jos itselle oliskin tullu joku ongelma vastaan, ni ois ehkä jo tienny mitä sit pitää tehdä. - Oli tärkeetä saada sitä tukea ja tsemppiä.” Amk-opiskelija, H5.

Opiskelijaopettajilta kysyttiin haastatteluissa, olisivatko he tarvinneet lisätukea opintojakson aikana. Tähän kysymykseen kaikki vastasivat kieltävästi. He kokivat saaneensa monista tapaamisista eri ryhmissä hyvin tukea omaan työhönsä eikä lisätuelle nähty tarvetta. Tästä voinee päätellä, että tukea oli tarpeeksi jo pilottikokeilun aikana.

”Ehkä täs on just se, et on käyny ne kaks aiempaa projektipajaa, ni sit tiesi jo et mitä on tulossa ja se oli ihan riittävää.” Amk-opiskelija, H4.

Viimeisenä haastatteluissa mietittiin kehitysehdotuksia opiskelijaopettajien opintojaksoon. Kahdelta haastateltavalta tuli esiin projektipajojen materiaalit ja niiden parantaminen ymmärrettävämpään ja selkeämpään muotoon. Vaikka asia on pieni, niin se harmitti pajalaisia kohtuuttoman paljon ja ehkä ainoana konkreettisena asiana kaiken muun uuden lisäksi ensimmäisenä syksynä on helppo tarttua juuri pieniin, mutta konkreettisiin seikkoihin. Kehitysehdotuksena tuli myös projektipajapolusta kertominen selkeämmin ja ajoissa, jotta useampi tietäisi mahdollisuudesta saada polku, jossa pääset kokeilemaan eri tasoja projektipajassa. Yhdeltä haastateltavista tuli oleellinen asia järjestelyihin, sillä hänen mielestään kolme-neljä opiskelijaopettajaa yhdelle opettajalle on ehdottomasti maximimäärä, jotta kaikki opiskelijaopettajat saavat sen saman tarpeellisen määrän ja hyvän tuen opettajalta kuin mitä pilottikokeilun aikana syksyllä 2016. Hän myös totesi, ettei samankaltaista työelämän kannalta tärkeää kokemusta voi oppia kirjoista tai luentomaisilla oppitunneilla sekä hyvänä asiana, että opiskelijaopettajiksi on otettu aktiivisia ja ahkeria opiskelijaohjaajia eikä vain ”sattumanvaraisia opiskelijoita käytäviltä”. Näin kaikki ahkerat ja halukkaat opiskelijat ovat saaneet hienon ja luontevan polun omiin projektiopintoihinsa.

4.5 Muita opiskelijaopettajien esille nostamia asioita

Projektipajojen aloituksen eli niin sanotun yhteisen aloitusinfon jokainen opiskelijaohjaaja on pitänyt oman mallinsa mukaan. Kaksi haastateltavista oli pitänyt kaikille kolmelle pajalleen yhteisen aloitusinfon, kun taas muut olivat pitäneet jokaiselle pajalle oman aloitusinfon. Kaikki kokivat oman aloituksensa onnistuneen, joten aloitusinfo on hyvä pitää itse parhaaksi katsomallaan tavalla, kuitenkin niin, että kaikki projektipajat saavat tarvitsemansa tiedon projektipajakonseptista ja opintojakson tavoitteista. Projektipajalaiset eivät välttämättä kaikki olleet tajunneet opiskelijaopettajan roolia projektipajakonseptissa, mutta tämäkin asia on hyvä kertoa aloitusinfossa.

Opiskelijaopettajat ovat tavanneet ryhmänohjaajia noin joka toinen viikko tai viikoittain lyhyesti. Opiskelijanohjaajien kuulumiset ovat tärkeä osa opiskelijaopettajan työssä ja niitä pitää kuunnella ja heidän kysymyksiin vastata. Kaikki opiskelijaopettajat ovat pitäneet yhteyttä opiskelijaohjaajiin WhatsAppin sekä sähköpostin kautta. WhatsApp todettiin hyväksi yhteydenpitokanavaksi, koska sitä kautta voi nopeasti ja helposti reagoida opiskelijaohjaajien huoliin ja murheisiin. Opiskelijaopettajan tehtävä on olla opiskelijaohjaajien tukena ja se onnistuu nykyään hyvin ja nopeasti juuri WhatsAppin kautta.

Pajoissa opiskelijaopettajat ovat käyneet silloin tällöin, eikä todellakaan joka viikko. Näin he ovat antaneet tilaa projektipajan tarkoituksen mukaisesti, eli projektipaja hoitaa oma-toimisesti opiskelijaohjaajan johdolla oman projektinsa. Muutamat opiskelijaohjaajista olivat toivoneet, ettei opiskelijaopettaja kävisi pajoissa kovin usein, koska se voi myös latistaa tunnelmaa ja työntekoa pajatuntien aikana.

”Tuli vähän huono omatunto lopuksi, että olisiko pitänyt olla enemmän paikalla. Sitten kuitenkin lopuksi kun juteltiin ryhmänohjaajien kanssa, olivat he sitä mieltä, että olisi ollut heidän varpaille hyppimistä jos olisin mennyt koko ajan pajaan touhottamaan. Enkä kyllä edes ajatellut, että olisi mun tehtävä jotenkin kytätä sitä niiden touhua.” Amk-opiskelija, H3.

Opiskelijaopettajan toimimista on pidetty hyvänä kokemuksena ja yksi haastateltavista sanoikin, että lähti opintojaksoon mukaan kokemuksen vuoksi, ei opintopisteiden. Hän ei olisi opintopisteitä enää opiskelujen loppupuolella tarvinnut, mutta näki mahdollisuuden saada uutta kokemusta. Hän myös alkoi pohtia, kuinka pitkälle opiskelijaopettaja-

menetelmää voi viedä, ettei se mene liian opiskelijavetoiseksi, koska opettajilla on edelleen suuri merkitys tukemisessa ja avun antamisessa, jos opiskelijaopettaja sellaista tarvitsee.

”Tuleeko sitten jossain kohtaa raja, kuinka monta opiskelijaopettajaa voi ottaa, ettei se mene liian opiskelijavetoiseksi ja pienryhmät pysyvät?” Amk-opiskelija, H4.

4.6 Yhteenveto haastatteluista

Opiskelijaopettajat ovat olleet tyytyväisiä projektipajakonseptiin kokonaisuudessaan, ei ehkä ensimmäisestä projektipajasta asti, mutta ovat tyytyväisiä koko projektipajapolkuun. Jokaisesta projektipajapolun osasta haastateltavat ovat saaneet johonkin asiaan uutta näkökulmaa ja oppineet lisää johtamisen ja ohjaamisen taitoja. Projektipajassa on opittu projektityöskentelyn perustaitoja ja monialaisessa ryhmässä toimimista kun taas lähes kaikille ensimmäiset johtamisen tai ohjaamisen kokemukset tulivat Ryhmänohjaaja-opintojakson aikana. Tällöin koettiin, että esiintymistaidot ja projektin eteenpäin saattaminen puuttumatta siihen olivat suurimmat opit opiskelijaohjaajana. Opiskelijaopettajana näitä taitoja on voinut viedä vielä eteenpäin ja ohjaaminen on suuntautunut enemmän vain yksittäisiin ihmisiin kuin isoon projektipajaryhmään. Opiskelijaopettajan luottamus projektin jäseniin ja opiskelijaohjaajiin on ollut suuressa roolissa ja kaikkien erilaisten työtapojen hyväksyminen on ollut haastavaa, mutta opettavaa, koska asioita voi hoitaa muullakin kuin omalla tavalla.

Kaikki haastateltavat opiskelijaopettajat kokivat saaneensa taitoja ja osaamista työelämään. Erityisesti opiskelijaopettajan roolista sai johtamisen kokemusta oikealla käytännön tasolla, jota ei voi muilla luentomaisilla tai pienryhmätyöskentely-opintojaksoilla oppia. Opiskelijaopettajana pääsi siis kokeilemaan omia johtamisen taitoja ja sen jälkeen osattiin myös hahmottaa omaa osaamista paremmin kaikkien projektipajapolun vaiheiden jälkeen.

”Kyl mä uskon että jokainen, joka tähän opiskelijaopettaja-opintojaksoon lähtee mukaan, haluaa sen kokemuksena eikä opintopisteiden takia.” Amk-opiskelija, H4.

Tukea ja apua opiskelijaopettajat eivät ole kurssin aikana erikseen tarvinneet, mutta kaikki pienryhmätapaamiset ja opettajien työnohjaukset koettiin hyödyllisenä opintojakson aikana. Työnohjaukset opettajien kanssa olivat kaikkien mielestä mielenkiintoisia ja niissä sai kuulla muidenkin, varsinkin opettajien mielipiteitä. Näistä työnohjauksista sekä

pienryhmätapaamisista opiskelijaopettajat kokivat saaneensa hyvää vertaistukea omaan työhön, joten ne ovat olleet todella hyödyllisiä opintojakson aikana. Yksikään haastattelusta ei kokenut lisätuen tarvetta omaan työhön, vaan opettajan tuki nostettiin vahvasti esille ja sitä pidettiin tärkeimpänä tuen saamisen lähteenä, jos tukea omaan työhön tarvitsi.

Kehitysehdotuksia opiskelijaopettajilta ei tullut ensimmäisen pilottikokeilun jälkeen juuri ollenkaan, josta voi päätellä, että tämä pilottijakso on hyvin toteutettu ja opiskelijaopettajat ovat olleet tyytyväisiä. Tästä johtuen onkin hyvä keskittyä jatkamaan opintojakson toteutusta samalla tavalla etenkin ohjauksen suhteen. Opiskelijaopettajien pienryhmät ovat hyviä, eli ne kannattaa pitää. Opiskelijaopettajia ei välttämättä vielä kannata ottaa enempää, tai ainakin silloin opettajan on osattava oma roolinsa opiskelijaopettajien tukemisessa. On mietittävä tarkkaan, kuinka opiskelijavetoiseksi projektipajaohjausta halutaan viedä. Työnohjaukset koettiin tarpeellisiksi ja niitä oli tarpeeksi, eli samalla tavalla ja etenkin yhtä usein on hyvä pitää ohjauksia opettajaopiskelijoille. Pilottijakso on ollut onnistunut kokeilu ja opiskelijaopettajien positiivisten raporttien ja haastattelujen jälkeen sitä on hyvä jatkaa.

5 YHTEENVETO

Tässä kappaleessa tarkastellaan opinnäytetyön luotettavuutta ja vaikuttavuutta, pohditaan mahdollisia jatkotoimenpiteitä sekä reflektoidaan opinnäytetyön tekijän prosessia opinnäytetyön parissa.

5.1 Tutkimuksen luotettavuus

Opinnäytetyön tutkimus on kohdistettu kahteen eri menetelmään. Ensimmäisenä opinnäytetyöprosessissa tutkittiin opiskelijaopettajien henkilökohtaisia raportteja, jotka he olivat kirjoittaneet heti opintojakson päätteeksi. Tämän tutkimuksen jälkeen muodostettiin haastattelukysymykset teemahaastatteluun. Haastattelukysymyksillä (Liite 3.) haluttiin hakea lisätietoa opiskelijaopettajien pilottikokeilusta ja heidän kokemuksistaan opintojaksosta. Kahdella eri tutkimusmenetelmällä saatiin tarkemmat vastaukset tutkimukseen.

Haastatteluja tehtiin viisi ja kaikki haastattelut nauhoitettiin ja litteroitiin sanasanaisesti koko aineistosta. Haastattelujen nauhoituksella ja litteroinnilla aineistoon oli helppo palata myöhemmin, ja se lisää tutkimuksen luotettavuutta. Yhden haastattelun jälkeen, se litteroitiin heti, jolloin haastattelija oli vielä inspiroitunut haastattelusta ja pystyi tarvittaessa täydentämään aineistoa (Hirsjärvi ym. 2014, 224). Yhtäkään haastattelua ei kuitenkaan tarvinnut täydentää haastattelujen jälkeisillä kysymyksillä. Kaikki haastattelut tehtiin kahden kesken rauhallisessa paikassa, jotta häiriötekijöiltä vältyttiin ja haastatteluista saatiin kaikki mahdollinen aineisto irti. Haastattelujen tekeminen nimettömästi ja luottamuksella antaa helpommin oikeita vastauksia, koska haastateltavan ei tarvitse pelätä, että hänen nimensä tulee esiin jonkun oman kommentin yhteydessä.

Tämä opinnäytetyö rajattiin koskemaan vain opiskelijaopettajia, koska tutkimuksen tarkoituksena oli saada heidän kokemuksiaan opintojaksosta ja sen kehittämisestä. Mahdollisuutena olisi ollut myös tutkimus ohjaaville opettajille, mutta tämä olisi laajentanut opinnäytetyön tutkimusta liikaa eikä opettajien kokemukset olisi vastannut tämän työn tutkimuskysymyksiin tarpeeksi hyvin.

Kvalitatiivisessa tutkimuksessa on vaikea arvioida reliabiliteettia ja validiutta, koska ne ovat alun perin syntyneet kvantitatiivisen tutkimuksen piirissä ja kvalitatiivisessa tutkimuksessa ne ovat saaneet monia eri merkityksiä. Tämän opinnäytetyön luotettavuutta on pyritty kasvattamaan kertomalla tarkasti tutkimusaineiston keruun vaiheet ja tavat,

joilla tutkimus on tehty. Tutkimuksen luotettavuutta ja rikkautta on lisätty suorilla lainauksilla haastatteluista, joka selkeyttää tutkimustuloksia ja antaa mahdollisuuden erilaisille tulkinnoille. (Hirsjärvi ym. 2014, 229.)

Haastatteluaineisto on kerätty ihmisiltä, jotka varmasti tuntevat aiheen, joten siltä osin tutkimus on validi. Haastatteluiden toteuttaja on itse toiminut opiskelijaopettajana, jolloin tutkimuksen haasteena on tutkijan subjektiivisuus. Toisaalta omat kokemukset ovat myös vahvuus, koska silloin tutkija tietää mitä tutkii ja ymmärtää haastateltavia paremmin. Tätä samaa tutkimusta toistettaessa eri haastattelija voi saada erilaisia vastauksia, koska ihmiset kokevat luonnostaan asiat eri tavoilla. Laadullisessa tutkimuksessa tutkimuksen tekijän asenteet, sukupuoli, ikä, uskonto ja monet muut seikat vaikuttavat hänen tulkintaan ja havainnointiin (Tuomi & Sarajärvi 2013, 136). Kuitenkin sama tutkimus samalle kohderyhmälle lyhyen ajan sisällä antaisi melko varmasti saman tai lähes saman tuloksen. Esimerkiksi vuoden päästä samaa tulosta ei samalta kohderyhmältä välttämättä saada. Silloin haastateltavien omat kokemukset työelämästä ovat erilaiset ja ajan kuluminen hämää muistikuvia omasta opintojaksosta. Sama tutkimus voidaan kuitenkin toistaa myöhemmin, esimerkiksi tulevan syksyn 2017 opiskelijaopettajille.

5.2 Tutkimuksen vaikuttavuus

Kappaleessa 2.2 on esitetty projektipajojen kaksi erilaista ohjausmallia kuvissa 1 ja 2. Kuva 1 kuvastaa aiempaa mallia, joka on edelleen käytössä, ja kuvassa 2 on esitetty uusi ohjausmalli opiskelijaopettajien rooli mukaan luettuna. Opiskelijaopettajien rooli tarjoaa opiskelijoille uuden tason johtamisesta ja sitä kautta lisää myös työelämävalmiuksia. Tämän opinnäytetyön haastatteluissa kävi selkeästi ilmi, että opiskelijaopettajat ovat kokeneet saaneensa lisää työelämävalmiuksia opiskelijaopettajan roolin kautta. Tästä voidaan päätellä, että projektipajakonseptin kehittäminen on menossa oikeaan suuntaan.

Opiskelijaopettajien rooli vähentää opettajien määrää ja sitä kautta ammattikorkeakoulun kustannuksia, joka tietenkin on yritykselle aina hyvä asia. Kustannusten vähentäminen ei kuitenkaan tässä kohtaa ole huonontanut opiskelijoiden asemaa, vaan päinvastoin. Opiskelijat saavat arvokasta kokemusta johtamisesta samalla kun ammattikorkeakoulu pystyy vähentämään opettajien työmäärää. Pedagogisesti opettajan pitää kuitenkin olla mukana projektipajakonseptissa, koska opiskelijat tarvitsevat tukea ja ohjausta sekä arvi-

ointien kirjaaminen ja hyväksyminen ovat loppuen lopuksi opettajan tehtävänä. Opettajan läsnäolo koettiin erityisen tärkeäksi haastateltavien opiskelijaopettajien keskuudessa, joten on mietittävä tarkkaan kuinka pitkälle tätä menetelmää voidaan viedä.

Tämän tutkimuksen mukaan opiskelijaopettajien rooli projektipajakonseptissa vaikuttaa ennen kaikkea opiskelijoiden työelämävalmiuksiin ja johtamiskokemuksen saamiseen. Tutkimus tukee käsitystä siitä, että innovaatiopedagogiikan mukaiset oppimisympäristöt antavat opiskelijoille työelämävalmiuksia ja sitä kautta työelämään saadaan valmiimpia opiskelijoita Turun ammattikorkeakoulun tavoitteiden mukaisesti. Kuten teoriassa todettiin, työelämässä vaaditaan usein muutakin kuin oman alan osaamista. Tutkimuksesta voidaan päätellä, että projektipajakonseptin innovatiivinen oppimisympäristö kehittää opiskelijoiden luovuutta ja vuorovaikutustaitoja, joita työelämässä tarvitsee nyt ja tulevaisuudessa.

5.3 Jatkotoimenpiteet

Tämän opinnäytetyön liitteeksi koottua opasta on tarkoitus käyttää tuleville opiskelijaopettajille heidän opintojakson perehdytyksessä. Koko opinnäytetyötä voidaan myös käyttää samaan tarkoitukseen, jolloin tulevat opiskelijaopettajat saavat entistä laajemmän kuvan omasta roolistaan projektipajojen ohjauksessa.

Tätä opinnäytetyötä olisi mielenkiintoista jatkaa esimerkiksi tutkimuksella työelämätaidoista, mitä taitoja ja ominaisuuksia työpaikat vaativat ja vastaako Turun ammattikorkeakoulun tarjoama koulutus näihin vaatimuksiin. Tutkimukseen aiheena voisi olla myös työelämän ja johtajuuden muutos ja opiskelijoiden saamat valmiudet siihen ammattikorkeakoulusta.

Opettajien kokemuksia voisi myös tutkia ja heidän mielipiteiden mukaan kehittää tätä projektipajapolkua eteenpäin. Tässä kohtaa pitää kuitenkin muistaa, että opintojaksoa suunniteltaessa ja kehittäessä niin opiskelijoiden kuin opettajien mielipiteet ovat tärkeitä.

5.4 Reflektio

Sain opinnäytetyön aiheen tammikuussa 2017 projektipajojen kehitysristeilyltä, jossa olin mukana jo toistamiseen. Projektipajakonsepti oli minulle tuttu jo kolmen syksyn ajalta,

joten aihe tuntui omalta ja hyvältä lisältä omaan projektipajakokemukseeni. Opinnäytetyön aikana uskon kehittyneeni vielä enemmän projektityöskentelyssä sekä ohjaajana, koska olen tutkinut paljon erilisiä aineistoja asian osalta sekä haastatellut muita saman kokemuksen omaavia henkilöitä. Perehdyin vielä syvemmin projektipajakonseptiin, jossa olen itse ollut mukana kolme syksyä. Samalla sain kirjallisuudesta paljon uusia oppeja johtamisesta, ohjauksesta, tämän päivän työelämästä ja sen haasteista sekä innovaatiopedagogiikasta.

Tämän opinnäytetyön tekeminen oli todella mielenkiintoista. Haastatteluja oli mukava tehdä samalla kuullen muiden mielipiteitä ja opittuja asioita samasta kokemuksesta mitä itsellä on. Tässä kohtaa huomasin hyvin, miten eri tavoin ihmiset havainnoivat ja oppivat asioita saman kokemuksen parissa. Teemahaastattelun tekeminen oli minulle täysin uusi asia, mutta onnistuin siinä hyvin ensikertalaiseksi ja kaikki haastattelut sujuivat ongelmitta. Itse olen tyytyväinen sekä työn prosessiin että lopputulokseen.

Opinnäytetyön aikana opin johtamaan itse itseäni ja omaa työtäni. Tiedän, että saan asiat tehtyä parhaiten pienen paineen alla ja joskus melko pitkänkin pohdiskelun jälkeen. Tämä opinnäytetyö todisti sen jälleen. Opin luottamaan siihen, että osaan kirjoittaa sujuvaa ja ymmärrettävää tekstiä sekä löytämään luotettavaa tietoa tutkittavasta aiheesta. Lähdekritiikki itsessäni kasvoi, minkä koen hyvänä asiana nykypäivän tietotulvassa.

Useiden epätoivon ajatusten ja tilanteiden jälkeen sain kuin sainkin tämän työn tehtyä ja aina löysin uuden kipinän tekemiseen, jos vanha katosi. Kiitos opinnäytetyön ohjaajalle, Timo Holopaiselle. Ilman tätä ohjausta olisi voinut jäädä monet uudet kipinät löytämättä. Iso kiitos myös Meiju Keinäselle opinnäytetyön toimeksiantajana sekä opettavaisen ja mielenkiintoisen projektipajapolun tarjoajana. Tästä on hyvä jatkaa projektitöitä työelämään.

LÄHTEET

- Amabile, T. & Kramer, S. 2012. Pienet suuret teot – Opi johtamaan kehitystä. Helsinki: Talentum Media Oy.
- Elinkeinoelämän Keskusliitto EK. 2011. Oivallus-loppuraportti. Viitattu 12.5.2017 www.ek.fi/oivallus.
- Hirsjärvi, S. & Hurme, H. 2009. Tutkimushaastattelu – Teemahaastattelun teoria ja käytäntö. Helsinki: Gaudeamus.
- Hirsjärvi, S.; Remes, P. & Sajavaara, P. 2014. Tutki ja kirjoita. Porvoo: Bookwell Oy.
- Isokorpi, T. 2006. 3.4 Vuorovaikutustaidot. Teoksessa: Pekkala, A. & Varjonen, B.(toim.) 2006. Tuutorointi on taitolaji. Hämeenlinna: Hämeen ammattikorkeakoulu. Oped-Exo -hanke.
- Niittymäki, S. & Seppälä-Kavén, U. (toim.) 2014. Innovatiivista ammattitaitoa monialaisista oppimisprojekteista - Projektipajaohjaajan käsikirja. Turun ammattikorkeakoulun oppimateriaaleja 71. Turku: Turun ammattikorkeakoulu.
- Kairisto-Mertanen, L.; Kanerva-Lehto, H. & Penttilä, T. (toim.) 2009. Kohti innovaatiopedagogiikkaa – Uusi lähestymistapa ammattikorkeakoulujen opetukseen ja oppimiseen. Turun ammattikorkeakoulun raportteja 92. Turku: Turun ammattikorkeakoulu.
- Kauppa- ja teollisuusministeriön ohjausryhmä. 2008. Kansallinen innovaatiostrategia. Viitattu 15.3.2017 <http://www.pikes.fi/documents/812337/841987/Kansallinen+innovaatiostrategia.pdf/24e12c0f-c538-4ed4-82c4-cce2934cea06;jsessionid=3AB4E53B5C5E9F3166354758715D75BC.node1?version=1.0>.
- Kairisto-Mertanen L. 2012. Tavoitteena innovatiivinen ammattitaito. Teoksessa: Lappalainen, H.; Lehto, A. & Penttilä, T. (toim.) Yrittäjyyden jäljillä, työelämän poluilla - Innovaatiopedagogiikka ja yrittäjyys Turun ammattikorkeakoulussa. Turun ammattikorkeakoulun raportteja 139. Turku: Turun ammattikorkeakoulu.
- Kumpula, M. 2014. Ekskursio projektipajoihin - Opiskelijoiden kokemuksia monialaisista oppimisprojekteista. Turun ammattikorkeakoulun oppimateriaaleja 193. Turku: Turun ammattikorkeakoulu.
- Kuusela, S. 2013. Esimiehen vuorovaikutustaidot. Helsinki: Sanoma Pro Oy.
- Lyytinen, S. 2009. Projektipaja – Monialaista oppimista projektimaisessa ympäristössä työskennellen. Teoksessa: Kairisto-Mertanen, L.; Kanerva-Lehto, H. & Penttilä, T. (toim.) 2009. Kohti innovaatiopedagogiikkaa - Uusi lähestymistapa ammattikorkeakoulujen opetukseen ja oppimiseen. Turun ammattikorkeakoulun raportteja 92. Turku: Turun ammattikorkeakoulu.
- Pekkala, A. & Varjonen, B.(toim.) 2006. Tuutorointi on taitolaji. Hämeenlinna: Hämeen ammattikorkeakoulu. Oped-Exo -hanke.
- Ruutu, S. & Salmimies, R. 2015. Työnohjaajan opas – Valmentava ja ratkaisukeskeinen ote. Vantaa: Hansaprint Oy.
- Räsänen, M. & Lyytinen, S. 2012. Pajatyöskentelyllä otetta työelämään. Teoksessa: Lappalainen, H.; Lehto, A. & Penttilä, T. (toim.) Yrittäjyyden jäljillä, työelämän poluilla – Innovaatiopedagogiikka ja yrittäjyys Turun ammattikorkeakoulussa. Turun ammattikorkeakoulun raportteja 139, Turku: Turun ammattikorkeakoulu.
- Suomen työnohjaajat ry. 2017. Viitattu 10.5.2017 <http://www.suomentyonohjaajat.fi/tyonohjaus>.
- Tillilä, M. 2016. Innosta onnistumaan – yhdessä!. Helsinki: Kauppakamari.

TTK Työturvallisuuskeskus. 2016. Työyhteisöviestinnällä hyvinvointia. Viitattu 10.5.2017 https://ttk.fi/files/5128/TTK_Tyoyhteisoviestinnalla_hyvinvointia_2016.pdf.

Tuomi, J. & Sarajärvi, A. 2009. Laadullinen tutkimus ja sisältöanalyysi. Helsinki: Tammi.

Tuomivaara, S.; Hynninen, K.; Leppänen, A.; Lundell, S. & Tuominen, E. 2005. Asiantuntijan luovuus koetuksella. Helsinki: Työterveyslaitos.

Turun ammattikorkeakoulu. 2017. Viitattu 23.4.2017 <https://www.turkuamk.fi/fi/turun-amk/yksikot-ja-kampukset/sepankatu/>.

Turun ammattikorkeakoulu. 2017. Viitattu 25.4.2017 <https://www.turkuamk.fi/fi/turun-amk/tunne-meidat/innovaatiopedagogiikka/>.

Törmälä, V.; Markkanen, J. & Kadenius, T. 2015. Uusi ajattelu – uusi johtaminen. Suomen Liikekirjat.

LIITTEET

Kutsu haastatteluun

Hei nimi,

teen opinnäytetyötä liittyen projektipajojen opiskelijaopettajien rooliin. Opiskelijaopettajat otettiin mukaan projektipajatoimintaan viime syksynä. Opinnäytetyössäni Teidän, jo opiskelijaopettajina toimineiden, opiskelijoiden mielipide on todella tärkeä, jotta opintojakson sisältöä voidaan kehittää tulevaisuudessa.

Koska opiskelijaopettajia toimi vain kuusi viime syksynä, Sinun mielipiteilläsi on suuri merkitys haastatteluiden tulokseen ja opintojakson kehitykseen. Haastattelut tehdään suullisesti, mutta nimettömästi ja luottamuksellisesti.

Voit ehdottaa Sinulle sopivaa aikaa (ja paikkaa) haastatteluun. Oma ehdotukseni olisi maanantaina 10.4.2017 ja ajasta sovin jokaisen kanssa erikseen. Kevään jo saapuesssa, olisi kuitenkin mukavaa jos kalenteristasi löytyy tilaa seuraavan kahden viikon aikana. Myös ilta-ajat sopivat minulle.

Kiitos jo etukäteen,

Keväisin terveisin
Aino Lindroos

OHJEITA OPISKELIJAOPETTAJAN LOPPURAPORTTIIN

Omaa opiskelijaopettajuuden kehittymistä kuvataan loppuraportilla. Loppuraportissa voi hyödyntää syksyn aikana kerättyjä materiaaleja, kuten muistiinpanoja, esitysmateriaaleja, huomioita ja havaintoja esim. opettajatapaamisista, tiimiohjaustuokioista ja pajatunneilta. Loppuraportin idea on paitsi auttaa sinua reflektimaan oppimaasi myös tarjota paikka tuntojen ja kokemusten kirjoittamiseen, joita pajaohjaustyöskentelyn kuluessa on kertynyt. Halutessasi voit liittää loppuraporttiin esim. valokuvia, joilla voit konkretisoida työskentelyäsi.

Loppuraportti saa olla tekijänsä näköinen ja siksi tarkalla ohjeistuksella ei haluta kahlita luovuutta. Raportissa olisi kuitenkin hyvä pohtia seuraavia asioita:

MINÄ OPISKELIJAOPETTAJANA (keksi osuva otsikko!)

- Oman lähtötilanteen kuvaus (oma pajapolku), tavoitteen asettelu ja odotukset
- Millaisia haasteita kohtasin opiskelijaopettajana, mikä meni pieleen, miten ratkaisin ongelmat
- Missä onnistuin, positiiviset hetket ja kokemukset
- Mahdolliset ikimuistoiset hetket, kammellukset jne.
- Miten opiskelijaopettajana toimiminen erosi edellisvuoden opiskelijaohjaajan roolista, mitä opin ja miten kehityin opiskelijaopettajana
- Miten opettajatiimin ja vastuuopettajan pienryhmätapaamiset tukivat tehtävän hoitamista, mitä opin näistä tapaamisista
- Millaisia valmiuksia ja taitoja opiskelijaopettajan tehtävä antoi työelämää ja tulevia työtehtäviä varten
- Mitä vinkkejä annan tuleville opiskelijaopettajille

Haastattelukysymykset

1. Millaiset taidot kehittyvät projektipolun aikana ja mitä ominaisuuksia opiskelijaopettajat tarvitsevat?

- Mitä opit projektipajassa?
- Mitä opit ryhmänohjaajana?
- Mitä opit opiskelijaopettajana?
- Mitä ominaisuuksia erityisesti tarvitsit toimiessasi opiskelijaopettajana?
- Mitkä taidot tai ominaisuudet kehittyivät opiskelijaopettajana toimiesi?
- Mitkä ovat mielestäsi opiskelijaopettajan tärkeimmät taidot?
- Mitä huonoja tapoja tulisi välttää opiskelijaopettajana?

2. Miten opiskelijaopettajan rooli valmistaa työelämään?

- Mitä taitoja uskot tarvitsevasi työelämässä?
- Saitko mielestäsi työelämään tarvittavia taitoja / ominaisuuksia toimiessasi opiskelijaopettajana?
 - Kyllä
 - Mitä?
 - Onko taitoja voinut kehittää muilla kursseilla?
 - Ei
 - Miksi et?
 - Mitä olisi pitänyt saada?
 - Onko joku muu kurssi antanut paremmat valmiudet työelämään?

3. Millaista tukea opiskelijaopettajat tarvitsevat?

- Mitkä asiat koit haasteina opiskelijaopettajana?
- Mihin tarvitsit tukea opiskelijaopettajana?
- Mistä sait apua parhaiten?
- Mistä muualta hait tukea?
 - kirjoista
 - muista/ aiemmista kursseista
 - vertaistukea
- Autoivatko kuukausittaiset työnohjaukset työtäsi? Miten/ Miten ei?
 - Henkilökohtaiset tapaamiset opettajan kanssa
 - Pienryhmätapaamiset
 - Kaikkien yhteiset työnohjaukset
- Olisitko kaivannut jotain lisätukea työhösi?
 - Kyllä – Mitä?
 - Kehitysehdotuksia tuen saamiseksi ensi syksynä?

Kevät 2017

Opas opiskelijaopettajien ohjaukseen tueksi

SISÄLLYS

JOHDANTO	3
MISTÄ OPIKELIJAOPETTAJAN TYÖ KOOSTUU?	4
OPIKELIJAOPETTAJAN VÄLTTÄMÄTTÖMÄT TEHTÄVÄT	7
HYVÄT OHJAUSTAITOT	8
VINKIT OPIKELIJAOPETTAJILLE	11

Johdanto

Tämä opas on koottu opinnäytetyön Projektinohjaus Turun ammattikorkeakoulun projektipajapolussa (Lindroos 2017) tutkimus- ja teoriaosuuksista. Tämän oppaan tarkoituksena on auttaa opiskelijaopettajia projektipajojen ja opiskelijaohjaajien ohjauksessa ja johtamisessa. Oppaassa on kerrottu tiivistetysti käytännön asiat, kuten aikataulutus, hyvät ohjausmenetelmät sekä vinkit opiskelijaopettajan ohjaustyöhön. Laajemmin tästä aiheesta voit lukea edellä mainitusta opinnäytetyöstä sekä kirjallisuudesta, jota opinnäytetyössä on käytetty. Tästä kirjallisuudesta esimerkkeinä mm:

- Niittymäki, S. & Seppälä-Kavén, U. (toim.) 2014. Innovatiivista ammattitaitoa monialaisista oppimisprojekteista - Projektipajaohjaajan käsikirja. Turun ammattikorkeakoulun oppimateriaaleja 71. Turku: Turun ammattikorkeakoulu.
- Lappalainen H.; Lehto A. & Penttilä T. (toim.) Yrittäjyyden jäljillä, työelämän poluilla – Innovaatiopedagogiikka ja yrittäjyys Turun ammattikorkeakoulussa. Turun ammattikorkeakoulun raportteja 139, Turku: Turun ammattikorkeakoulu.
- Kumpula M. 2014. Ekskursio projektipajoihin - Opiskelijoiden kokemuksia monialaisista oppimisprojekteista. Turun ammattikorkeakoulun oppimateriaaleja 193. Turku: Turun ammattikorkeakoulu.
- Kuusela S. 2013. Esimiehen vuorovaikutustaidot. Helsinki. Sanoma Pro Oy.
- EK 2011. Elinkeinoelämän keskusliitto. Oivallus Loppuraportti.
- Amabile T. & Kramer S. 2012. Pienet suuret teot – Opi johtamaan kehitystä. Helsinki. Talentum Media Oy.
- Tillilä M. 2016. Innosta onnistumaan – yhdessä!. Helsinki. Kauppakamari.

Mistä opiskelijaopettajan työ koostuu?

Opiskelijaopettajana tulee olla tietoinen sekä Projektipaja- että Ryhmänohjaaja-opintojaksojen sisällöstä, toteutustavasta, sovitusta päivämääristä sekä yleisistä ohjeista ja säännöistä. Opintojaksojen sisällön löytää Sole OPS:sta ja niihin on hyvä tutustua etukäteen, sitä tietoa tarvitsee jo aloitustapaamisen pitämisessä.

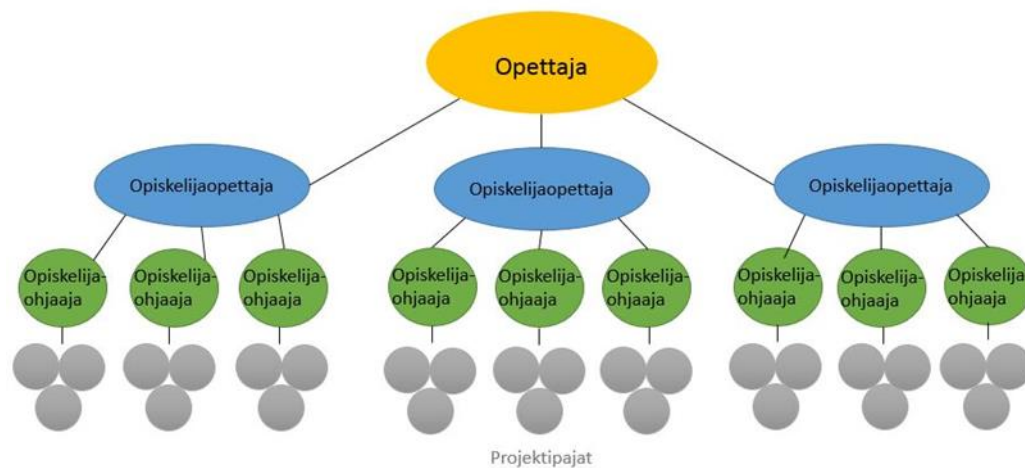
Aloitustapaamisen voi pitää kaikille omille projektipajoille yhdessä tai jokaiselle projektipajalle erikseen. Tämän voi hoitaa itselle parhaalla tavalla. Aloitusinfossa on hyvä tietenkin esitellä itsensä ja oma rooli, mutta myös kertoa projektipajalaisille opintojaksoa koskevat säännöt ja ohjeet. Opiskelijaopettajan tehtävänä on projektipajalaisten ja ryhmänohjaajien motivointi, joten nämä asiat kannattaa kertoa kannustavasti ja innostavasti. Kannattaa pitää huoli, että kaikki ymmärtävät projektipajan pakollisuuden, mutta myös monialaisen mahdollisuuden ja yhteisen retken. Hyvänä positiivisena asiana voi sanoa esimerkiksi sen, että projektipajassa tärkeintä ei ole lopputulos vaan yhdessä tekeminen ja yhteinen matka kohti lopputulosta.

Projektipajojen alkaessa opiskelijaopettajan pitää tavata opiskelijaohjaajat ennen projektipajojen alkua. Tämä järjestetään yleensä koulussa Ryhmänohjaaja-opintojakson valmistuspäivän aikana. Ensimmäinen tapaaminen ohjattavien opiskelijaohjaajien kanssa voi jännittää, mutta avoimella ja positiivisella asenteella pääsee pitkälle. Muista, että toimit heidän ohjaajana, sparraajana sekä tuutorina ja tarkoituksena on luoda hyvä yhteistyö- ja vuorovaikutussuhde ohjattavien kanssa. Toinen tapaaminen opiskelijaohjaajien kanssa on hyvä pitää ennen ensimmäisiä projektipajatunteja, jolloin pystyt vielä helpottamaan opiskelijaohjaajien mahdollista jännitystä.

Sovitut päivämäärät jaetaan kaikille opiskelijaohjaajille syksyn alussa ja tätä aikataulua on hyvä seurata opiskelijaopettajana, jotta pysyy mukana tahdissa ja tietää missä mennään. Se on tärkeää myös sen takia, että silloin osaa kysyä oikeanlaisia kysymyksiä projektipajojen etenemisestä ja osaa neuvoa opiskelijaohjaajia ajankohtaisten asioiden kanssa. Tällainen voi olla esimerkiksi posteriohjeet, jotka ovat jostain syystä jääneet opiskelijaohjaajalta huomioimatta.

Kuvassa 1 on esitetty yhden opettajan alla oleva ohjausmenetelmä. Opiskelijaopettajan tärkeimpänä tehtävänä on olla opiskelijaohjaajien tukena. Opiskelijaopettajana on itse käynyt projektipajan sekä luultavasti myös Ryhmänohjaaja-opintojakson, joten tietoa löytyy jo projektityöskentelystä sekä sen ohjauksesta. Niistä saatuja oppeja on hyvä käyttää

ja soveltaa omaan ohjaukseen opiskelijaopettajana. Kuten opettajankin, opiskelijaopettajan tärkeä tehtävä on tukea ja ohjata opiskelijaohjaajia heidän työssään Ryhmänohjaaja-opintojakson aikana. Opiskelijaohjaaja toimii tarkkailijana ja tarvittaessa ohjeiden antajana, mutta hänen pitää muistaa, että päävastuu projektin toteutuksesta on projektipajalla ja projektinohjauksesta opiskelijaohjaajalla. Opiskelijaopettaja pitää yhteisiä tapaamisia opiskelijaohjaajien kanssa noin joka toinen viikko, jolloin hän voi kuulostella kuinka projektipajoissa menee ja miten projektit etenevät. Tarvittaessa opiskelijaopettaja pystyy yhteisissä tapaamisissa myös ohjaamaan projekteja haluttuun suuntaan.

Kuva 1. Projektipajojen ohjaus.

Opiskelijaopettajan yhteistyö ei koske vain opiskelijaohjaajia ja projektipajoja, vaan hän pitää yhteyttä myös opettajaan. Tukea tarvittaessa, opiskelijaopettajalla on aina opettajan tuki taustalla. Opettajan lisäksi opettajaopiskelijoilla on myös työnohjauksia, joihin kannattaa osallistua, koska näissä työnohjaus-tapaamisissa kuulee muiden kokemuksia ja pääsee jakamaan omiaan. Näin omaan työhön saa kaiken mahdollisen tuen opiskelijaopettajana toimiessa.

Opiskelijaohjaaja on paikalla jokaisella pajatunnilla ja opiskelijaopettajan tehtävänä on varmistaa, että opiskelijaohjaaja tietää mitä tekee ja ohjaa projektipajalaisia oikeaan suuntaan projektityöskentelyssä. Aikatauluista ja projektin osalta yhteisiä tavoitteista on hyvä muistuttaa opiskelijaohjaajia aina välillä, mutta ei liikaa. Opiskelijaohjaajallakin on oma oppimisen paikka suorittaessaan opintojaksoaan. Eli opiskelijaopettajan tarkoituksena ei ole suorittaa Ryhmänohjaaja-opintojaksoa toista kertaa, vaan jakaa omia tietotaitojaan ja kokemuksiaan opiskelijaohjaajille.

Kuva 2. Oikean yhteydenpitokanavan löytäminen.

Mieti, mikä on Sinulle ja opiskelijaohjaajillesi paras tapa pitää yhteyttä. Kuten kuvassa 2 on esitetty, vaihtoehtoja on monia: sähköposti, WhatsApp, Facebook jne. Sosiaalisen median valitsemisesta tai sen kokonaan poisjättämisestä on hyvä keskustella myös opiskelijaohjaajien kanssa, jotta yhteydenpitotapa sopii kaikille. Luonteva yhteydenpitotapa kaikille edistää hyvää ja onnistunutta yhteydenpitoa.

Opiskelijaopettajan välttämättömät tehtävät

Opiskelijaopettajalla on vastuualueet ja tehtävät, jotka tulee hoitaa opintojakson aikana. Tähän kappaleeseen on koottu tehtävät siinä järjestyksessä kuin ne suunnilleen syksyn aikana tulevat vastaan.

- Toimeksiantoon tutustuminen ja sen konkretisointi, toimeksiantajan tapaaminen ja toimeksiantosopimusten laatiminen
- Omien opiskelijaohjaajien tapaaminen
 - Toisiin tutustuminen ja yhteisten pelisääntöjen luominen
 - Toimeksiantoihin tutustuminen yhdessä opiskelijaohjaajien kanssa
- Aloitustapaaminen ja tiedon välittäminen pajalaisille
 - Sovi opiskelijaohjaajien kanssa, miten tämä hoidetaan, yksi paja kerrallaan, kaikki pajat yhdessä, jne.
 - Opiskelijaopettajan tulee olla paikalla!
- Yhteydenpito ja kuulumisten kysyminen opiskelijaohjaajilta koko syksyn ajan
- Läsnäololistojen ja pajaopiskelijoiden aktiivisuuden seuraaminen opiskelijaohjaajien kanssa
 - Poissaoloihin puuttuminen ajoissa, ensin opiskelijaohjaajan toimesta
 - Raporttien myöhästymiseen puuttuminen, ensin opiskelijaohjaajan toimesta
- Pajaopiskelijoiden tuotosten seuraaminen
 - Pajapiirit
 - Projektisuunnitelman sisältö ja ymmärrettävyys
 - Henkilökohtaiset raportit
 - Mahdollisen pajablogin seuraaminen
 - Posterin valmistuminen
 - Esityksen valmistuminen ja esityksen kriteerien esilletuominen – Kannustaminen hyvään ja näyttävään esitykseen
 - Loppuraportti (jos on)
- Opettajien pienryhmätapaamisiin ja työnohjauksiin osallistuminen
- Projektin päättäminen
 - Arvioinnit ja arviointikeskustelut projektipajalaisten ja opiskelijaohjaajien kanssa
 - Palautekeskustelu toimeksiantajan kanssa (paikalla koko projektipaja ja/tai kahden kesken)
 - Palautekeskustelu koko projektipajan sekä opiskelijaopettajan kanssa

Hyvät ohjaustaidot

Opiskelijaopettajana olet yhteistyössä opiskelijaohjaajiin, projektipajalaisiin, opettajiin, toimeksiantajiin sekä mahdollisiin muihin projektipajan sidosryhmiin. Hyvät vuorovaikutustaidot ovat tässä kohtaa ensisijaisessa asemassa ja on hyvä muistaa, että kaikkien kanssa ei voi kommunikoida samalla tavalla. Opiskelijaohjaajat ovat kaikki omia persooniaan ja toisen mielestä kiva voi olla toisen mielestä ärsyttävä. Opettajien ja toimeksiantajien kanssa pitää miettiä, kuinka tuttavallisesti voit heidän kanssaan kommunikoida, tämäkin on täysin tapauskohtaista. Mukautuminen erilaisiin tilanteisiin erilaisten ihmisten kanssa on tässä avainasemassa.

Sosiaalisia tilanteita on päivittäin työ- tai kouluympäristöissä. Nämä tilanteet näyttävät meille itsemme toisten silmin ja niistä huomaamme, miten muut suhtautuvat meihin. Emme aina muista, kuinka helposti nämä suhtautumiset näkyvät ulospäin; puhe, käyttäytyminen, tunteet ja jopa ajatukset näkyvät helposti muille ihmisille ympärillämme. Se on yksi suurimmista haasteista sosiaalisissa kohtaamisissa ja se vaikuttaa koko työryhmän ilmapiiriin. Tässä kohtaa esimiehellä on suuri vaikutus hyvän työilmapiirin luomiseen. (Kuusela 2013, 42–43.) Esimiehen tai johtajan omat asenteet ja käyttäytyminen vaikuttaa koko työryhmän ilmapiiriin. Innostuminen tai lannistuminen heijastuu muihin hyvin vahvasti ja esimies on se, josta otetaan mallia. Johtajalla on vahva heijastusvaikutus alaisiinsa ja sen vuoksi kannattaakin pohtia omaa käyttäytymistä johdettavien ihmisten kanssakäymisissä. Oman käyttäytymisen tunnistaminen ja niiden ymmärtäminen kehittyvät iän ja kokemuksen myötä, mutta niitä on tärkeä harjoittaa ja niitä pitää eri tavoin tietoisesti kokeilla erilaisissa tilanteissa, jotta tunnistaa omat hyvät ja huonot tapansa sosiaalisissa- ja vuorovaikutustilanteissa. (Tillilä 2016, 48–49.)

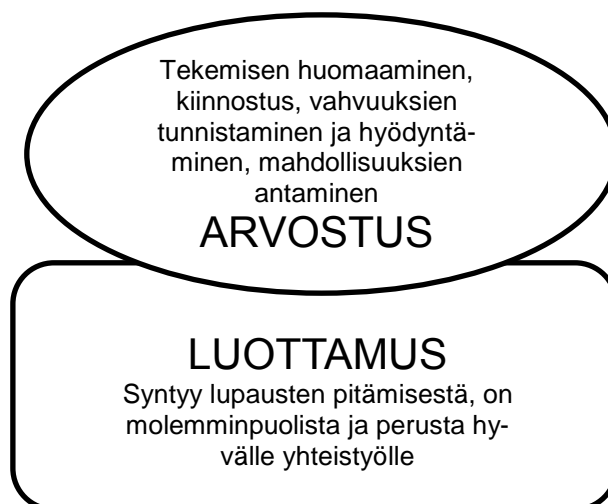
Vuoden 2016 ensimmäiset opiskelijaopettajat ovat nimenneet opiskelijaopettajan tärkeimmiksi taidoiksi seuraavat:

- Empatia
- Kärsivällisyys
- Päätäväisyys
- Rohkeus ja esilläolo
- Kuunteleminen
- Kiinnostuksen osoittaminen
- Tavoitettavuus
- Luottamus muihin

- Hallinta- ja organisointikyky.

Nämä taidot eivät ole missään järjestyksessä, vaan ne on poimittu opiskelijaopettajien haastatteluista. Empatia ja kärsivällisyys ovat jokaisella erilaisia ja ne ovat joko hyviä tai niitä voi harjoittaa hyviksi. Päätäväisyydellä tarkoitetaan omien päätöksien tekemistä. Pitää luottaa itseensä ja omaan päätöksentekokykyyn. Jos jostain on epävarma, voi aina kysyä apua opettajalta tai muilta ohjaajilta.

Kuvan 3 mukaan luottamuksen lisäksi arvostus on tärkeää hyvinvoivalle työyhteistölle. Luottamuksella saa työyhteistölle hyvän pohjan, joka ohjaa vastuun kantamisessa ja työn tekemisessä, mutta arvostuksella saadaan pieni lisä, joka auttaa työyhteisöä ponnistamaan vielä pidemmälle. Arvostava esimies huomaa toisten työt kiireenkin keskellä ja voi näyttää arvostusta hakeutumalla muiden seuraan, keskittymällä työyhteisön vahvuuksiin ja pitämällä työyhteisöään tärkeänä. Tätä esimies voi osoittaa keskustelemalla ja antaen muillekin tilaa puhua. Tärkeää on myös kuunteleminen ja aidon kiinnostuksen osoittaminen työyhteisössä, jolloin esimies on usein myös helposti lähestyttävä ja hänelle on luontevaa kertoa omia ajatuksia. Arvostava työilmapiiri on perusta työyhteisön menestymiselle. (Kuusela 2013, 66–69.) Myös Amabile & Kramer (2012) toteavat, että tunnustus tehdystä työstä sekä ponnistelujen huomioiminen viestivät johtajalta kiinnostusta ja arvostusta työyhteisöä kohtaan. He myös korostavat johtajan rehellisyyttä työyhteisöä kohtaan. (Amabile & Kramer 2013, 139.)

Kuva 3. Luottamus ja arvostus (Kuusela 2013, 67).

Opiskelijaopettajana pitää olla siis aidosti kiinnostunut projektipajoista ja opiskelijaohjaajista. Opiskelijaohjaajien kuunteleminen on tärkeää ja heidän mahdolliset huolet ja murheet pitää ottaa tosissaan. Kuuntelemalla, keskustelemalla pystytään luomaan avoin ja

luottamuksellinen ilmapiiri. On tärkeää, että luottamus on molemminpuolista, opiskelija-opettaja luottaa opiskelijaohjaajiin ja toisinpäin. Luottamus syntyy lupausten pitämisestä ja pienistä arjen teoista. Luottamus myös horjuu helposti, jos lupauksiaan ei pidä. Luottamuksen kautta syntyy myös arvostus. Arvostava ja kunnioittava ilmapiiri edesauttaa hyvää ja toimivaa ilmapiiriä.

Opiskelijaopettajan tärkeä tehtävä on olla apuna ja tavoitettavissa. Kuitenkaan hän ei voi koko ajan vahtia, mitä projektipajoissa tapahtuu. Kultaisen keskitien löytäminen kiinnostuksen osoittamisen ja vahtimisen välillä voi olla vaikeaa, mutta auttaa kaikkien työskentelyä. Tämä kultainen keskitie on aina tapaus- ja ohjauskohtaista, kaikkihan ovat erilaisia ja kokevat asiat ja tunteet erilaisina.

Hallinta- ja organisointitaidoilla tarkoitetaan tässä kohtaa kolmen projektipajan koordinaointia ja kaikkien matkassa mukana pysymistä. Voi olla vaikea muistaa missä kaikki projektipajat menevät, mutta omilla muistiinpanoilla voi helpottaa omaa työtään. Liika puuttuminen opiskelijaohjaajien työhön ei myöskään tee hyvää, vaan opiskelijaopettajana on luotettava opiskelijaohjaajiin ja heidän tapoihin tehdä työtään.

Vinkit opiskelijaopettajille

Nämä vinkit on koottu vuoden 2016 ensimmäisen pilottikokeilun opiskelijaopettajien raporteista. Ne perustuvat opiskelijaopettajien omiin kokemuksiin ja havaintoihin siitä miten hyvä ohjaustyö projektipajakonseptissa toimii parhaiten.

- Luota opiskelijaohjaajiin ja ymmärrä, että heilläkin on oppimisen paikka.
- Salli opiskelijaohjaajien toimia omilla tavoillaan.
- Kaikkea ei voi aina hallita, asiat hoituvat aina tavalla tai toisella.
- Käytä omaa persoonaa hyväksi ja tee työstä itsesi näköistä. Ole oma itsesi ja myönnä myös, jos et tiedä jotain. Apua on aina tarjolla!
- Mieti millainen opettajaopiskelija haluat olla ja ole se.
- Pidä mukana positiivista energiaa ja iloisuutta, se luo myös motivaatiota.
- Suhtaudu uuteen ennakkoluulottomasti ja löytöretkeilijän mielellä.
- Luottamuksellisen ja avoimen ilmapiirin luominen on tärkeää.
- Tarvitset työssäsi myötätuntoa ja kuuntelemisen taitoa.
- Aktivoi opiskelijoita ratkomaan itse ongelmia innostuksen kautta, ei pakon kautta.
- Säännöllinen yhteydenpito opiskelijaohjaajiin on tärkeää.
- Pidä huoli, että hiljaisemmatkin pysyvät keskusteluissa mukana.
- Pidä yhteyttä opiskelijaohjaajiin niin kasvotusten kuin viesteillä ja sähköpostilla. Pikaisemmat viestit hoituu WhatsAppissa, jossa yhteinen ryhmä auttaa kommunikoinnissa eikä sinun tarvitse toistaa itseäsi montaa kertaa. Pidemmät viestit on hyvä hoitaa sähköpostitse.
- Hoida keskustelut rauhassa rauhallisessa paikassa, kiireessä tulee hosuttua.
- Älä mieti liikoja tai jossittele, rohkeasti mukaan vaan!
- Kun ensimmäistä kertaa seisot 40 opiskelijan edessä ja mieti mitäköhän tästäkin tulee, muista: Hyvä siitä tulee!

